Útmutató képzési program készítéséhez duális képzőhelyek számára

Az MKIK Oktatási és Képzési Igazgatósága megbízásából összeállította:
Dr. Henczi Lajos

A szerkesztésben közreműködött:
Kárpát Kinga

2020

A szakmai anyag kidolgozása az NFA-KA-ITM-16/2019. számú támogatási szerződés keretében valósult meg.

Tartalom

I. RÉSZ: A SZAKKÉPZÉS ÚJ JOGSZABÁLYI ÉS INTÉZMÉNYI KÖRNYEZETE

Duális képzés 6

A duális képzés kialakulása 6

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara szerepe a duális képzés fejlesztésében 6

A duális képzés megújítása 7

A duális képzés előnyei 7

Szakképzés 4.0 8

Jogszabályi környezet 9

Az Szkt. főbb rendszerelemei 10

Szakképzés alapelvei 10

Az Szkt-ban használt fontosabb fogalmak 10

Szakképzés értelmezése 12

Szakmajegyzék (a szakmák hivatalos állami regisztere) 12

Szakképesítések (programkövetelmények [PK]) jegyzéke 13

Szakmai oktatás 14

Ágazati alapoktatás 14

Szakirányú oktatás 15

Szakmai képzés 16

Felnőttképző által folytatható szakképzés 16

A szakképző intézmény típusai 17

Technikum 18

Szakképző iskola 18

Az iskolai rendszerű szakképzés tartalmi dokumentumai 19

Képzési és kimeneti követelmények (KKK) 19

Programtanterv (PTT) 21

Szakmai program 22

Az iskolarendszeren kívüli szakmai képzés (felnőttképzés) tartalmi dokumentumai 23

Programkövetelmény (PK) 23

A felnőttképzésben használatos képzési program 25

Részszakmára történő felkészítés 26

II. RÉSZ: TUDNIVALÓK A DUÁLIS KÉPZŐ SZÁMÁRA A SZAKIRÁNYÚ OKTATÁS KÉPZÉSI PROGRAMJÁVAL KAPCSOLATBAN

Tanulási eredmény alapú (TEA) képzési filozófia 28
Duális képzőhely 31
A duális képzés tárgyi feltételei 31
A duális képzés személyi feltételei 31
A duális képzőhelyek nyilvántartása 33
Duális képzőhely képzési programja 34
A képzési program 35
A képzési programmal szembeni követelmények 35
A képzési program általános felépítése 37
A tanulási eredmények értékelése 39
Az értékelés célja és funkciója 40
Az értékelés viszonyításának alapja 40
Az értékelés módszere és az érdemjegy megállapítása 41
Projekt alapú oktatás 42
A szakirányú oktatás képzési programja (sablon) 44
A képzési program elkészítése és megvalósítása **52**
A duális képzésre igénybe nem vehető napok és időszakok 52
A duális képzésben résztvevő személyek száma 52
Saját dolgozó részvétele a duális képzésben 52
Együttműködés a kamarával 53
Együttműködés az iskolákkal 54
Szakirányú oktatás a szakképző intézményben 55
A foglalkozási napló vezetése 57
Képzőközpontok 58
Minőségbiztostás **60**
A duális képzés finanszírozása **62**
Forrásmunkák **64**
Mellékletek
1. Melléklet: A SZAKKÉPZÉS FINANSZÍROZÁSA 65
2. Melléklet: ÁGAZATI KÉSZSÉGTANÁCSOK 67
3. Melléklet: A felnőttképzésben (szakmai képzésben) – kötelezően használt – képzési program felépítése [az Fktv. 12. § (1) alapján] 68
4. Melléklet: A szakirányú oktatás képzési programja, tantárgyalapú oktatásszervezés esetén 70

I. RÉSZ

A SZAKKÉPZÉS ÚJ JOGSZABÁLYI ÉS INTÉZMÉNYI KÖRNYEZETE

Duális képzés

A duális képzés olyan **középfokú szakképzési forma**, amely során a szakképző intézményben, illetve a munkaerőpiaci szereplőknél, vállalatoknál, cégeknél folyó **szakirányú oktatás egymást kiegészítve történik**. Duális képzésben a szakirányú oktatást biztosító vállalatnál a tanuló gyakorlatot szerez, megismeri a vállalati kultúrát és versenyképes tudással és gyakorlattal lép a munkaerőpiacra a tanulmányai befejezése után.

A duális képzés kialakulása

A duális rendszerű szakmai képzés a középkorig visszanyúló hagyományok alapján formálódott napjainkra intézményesült rendszerré.

Eleinte csak a kézműiparban és a kereskedelemben folyt tanoncképzés, majd az iparosítással a gyáriparban, a XX. századtól pedig minden gazdasági és foglalkozási ágban általánossá vált a munkaerő-utánpótlás ilyen formája. Elsősorban a Németországban kialakult duális képzési rendszernek van kiemelkedő jelentősége és hatása Magyarország számára.

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara szerepe a duális képzés fejlesztésében

A duális képzés fejlesztésében új időszámítást indított el a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (továbbiakban: MKIK) által 2009-ben felvázolt stratégiai irányvonal, amely alapján a magyar kormány már 2010-ben hozzálátott a duális szakképzési rendszer korszerűsítéséhez, illetve a duális képzésben tanuló fiatalok arányának növeléséhez.

A duális képzés innovációs folyamatában **jelentős mérföldkőnek számított** a – gazdálkodóknál folyó gyakorlati képzés elsődlegességét biztosító – **kamarai garanciavállalás intézménye**, amely 2015-től segítette a tanulószerződések megkötését. A területi kamarák minden egyes hozzájuk tartozó tanulóval felvették a kapcsolatot, és igyekeztek személyre szabottan segítséget nyújtani a megfelelő képzőhely felkutatásában. Ennek köszönhetően – ha a megfelelő képzőhely biztosított volt – a **tanuló gyakorlati képzését** a szakiskola 9. évfolyamának összefüggő gyakorlatától kezdődően **kizárólag tanulószerződéses keretek között lehetett megszervezni**. A szakképző iskola csak akkor lehetett a gyakorlati képzés felelőse, ha a gazdasági kamara igazolást adott ki arról, hogy megítélése szerint nincs olyan képzőhely, amely megfelelően gondoskodni tudna a tanuló gyakorlati képzéséről.

A duális képzés fejlesztési folyamatában erős kapcsolati rendszer alakult ki a kamarai hálózat és az oktatási intézmények között. A kamara az iskolai igények figyelembevételével, az iskolával egyeztetve törekedett elhelyezni a tanulókat a gyakorlati képzés feltételeit biztosítani tudó szervezeteknél. Ha pedig nem találtak elfogadható képzőhelyet, akkor a kamara az iskola számára kiállította a jogszabályban előírt igazolást. A gyors, egyszerű és megbízható adatkommunikációt az MKIK által kifejlesztett informatikai alkalmazás is támogatta. **Ebben az időszakban jött létre a kamarai ügyintézésnek és ügyfélkezelésnek az a proaktív, szolgáltatásjellegű filozófiája és gyakorlata, amelyre a 2020 szeptembere utáni – iskolai, vállalati és kamarai – közös feladatok megoldása során is lehet támaszkodni**.

A duális képzés megújítása

A duális képzés 2019. évi megújítását egyrészt a negyedik ipari forradalom (továbbiakban: Ipar 4.0) folyamatainak térhódítása által kiváltott egyre gyorsabb gazdasági fejlődés és ennek nyomán kialakuló munkaköri struktúra átalakulása motiválja. Az Ipar 4.0 egyik jellemzője, hogy felgyorsult a fejlődés az iparban használt technológiák, eljárások és anyagok terén. A betanított munkakörök helyett nő az igény a gazdag kompetenciakészlettel rendelkező szakemberek iránt, elsősorban a robotizáció és automatizáció miatt. Csökken a szakképzettség nélkül is ellátható betanított munkahelyek száma, miközben nő az igény a rendszerek tervezésével, építésével, üzemeltetésével foglalkozó informatikai, robotikai képzettségű szakemberek iránt. Ez pedig megváltoztatja a kompetencia-elvárásokat is, amely főleg abban fejeződik ki, hogy szakemberekkel szemben támasztott elvárások között egyre hangsúlyosabbá válik például a kreativitás és az emberi, szakmai együttműködés.

A duális képzés megújításának másik fontos indoka, hogy keresletvezérelt, kimenet-szabályozott, a munkaerőpiachoz rugalmasan alkalmazkodó szakképzési rendszer jöjjön létre, amely hozzájárul a szakképzés rangjának és színvonalának emeléséhez is.

Összefoglalva megállapítható, hogy az Ipar 4.0 által megtestesített gazdaságfejlesztés minőségi munkaerőt kíván, amelyhez minőségi képzésen keresztül vezet az út.

A duális képzés előnyei

A duális képzés alatt a tanuló komoly munkatapasztalatot szerez, mivel részt vesz a vállalati projektekben és munkafolyamatokban, ezáltal megismeri a vállalat által alkalmazott technológiákat és az adott szakterületen a legjobb szakemberektől tanulhatja jövendőbeli szakmája alapjait. A többéves vállalati tapasztalatszerzés erősen megnöveli a kezdő munkavállaló elhelyezkedési esélyeit.

A körültekintően megszervezett duális képzés kifizetődő lehet a vállalat számára is, mert – a sikeres szakmai vizsgát követően – szakmai tapasztalattal rendelkező munkavállalót alkalmazhat. A kamarai munkatársak azt tapasztalják, hogy a duális képzésben részt vevő vállalat szívesen foglalkoztatja azokat, akiket a duális képzési idő alatt megismert és jó teljesítményt nyújtottak ebben az időszakban.

A tanuló számára is előnyösnek tekinthető a duális képzés, mivel a minimálbér legalább 60 százalékának megfelelő munkabérre számíthat, ami az utolsó évben akár 100 százalékra is emelkedhet.

Szakképzés 4.0

A kamara szakmai műhelyeiben már idejekorán hozzáláttak az új gazdaságpolitikához kötődő tézisek kialakításához. Ennek eredményeként 2018 májusában publikálták *„A fenntartható növekedés feltételei – Tézisek egy új gazdaságpolitikai stratégiához”* című koncepciót. Ebben megfogalmazták, hogy a gazdaság fejlődés meghatározó területei között kiemelt figyelmet kell fordítani – többek között – a szakképzés rendszerszintű átalakítására, az ehhez szükséges szemléletváltásra, a duális képzés erősítésére (*„Tanulj a munkából!”*), az objektív vizsgarendszerre és a szakképzési „*Brand*” építésére.

Az MKIK tézisei közt leszögezte, hogy „*a digitalizáció alapvető versenyképességi tényező lett a gazdaság és társadalom minden alrendszerében. Célkitűzés, hogy Magyarország digitális fejlettségben 2030-ra az Európai Unió tíz legfejlettebb államához tartozzon”.* Éppen ezért nagyon fontos szakmapolitikai törekvés, hogy a digitális tartalmak beépüljenek a szakképzésbe és felnőttképzésbe, továbbá a szakképzés, a felsőoktatás és a felnőttképzés – a gazdaság igényeit figyelembe véve – kereslet-alapúvá váljon.

Az MKIK és számos más szakmai szereplő véleményét és kezdeményezését meghallgatva – az Innovációs és Technológiai Minisztérium (továbbiakban ITM) javaslatára – a Kormány a *„Szakképzés 4.0 – a szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú szakmapolitikai stratégiája, a szakképzési rendszer válasza a negyedik ipari forradalom kihívásaira”* című [1168/2019. (III. 28.) számú] határozatban foglalta össze a szakképzés és felnőttképzés rendszerszintű megújítását és továbbfejlesztését.

A Kormánynak az a törekvése, hogy minden magyar fiatal úgy kerüljön ki az iskolarendszerből, hogy az alapkompetenciákon túl rendelkezik olyan, szakmai és személyes kompetenciákkal, amelyek megalapozzák a gazdaság által igényelt képzettség elsajátítását és az egész életen át tartó tanulást. Mivel az Ipar 4.0 időszakában új munkakörök és foglalkozások jönnek létre, így természetesen a tanított tartalmaknak is folyamatosan meg kell újulni. A Kormány megítélése szerint ez csak úgy valósítható, ha olyan – elméleti és gyakorlati – oktatók tanítanak a szakképzésben, akik ismerik a szakterületük legfrissebb technológiáit is.

Jogszabályi környezet

Az MKIK és a szakmai szervezetek kezdeményezését követően a jogalkotó is gyorsan lépett. Az Országgyűlés már 2019 novemberében megalkotta és elfogadta a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvényt (továbbiakban Szkt.), amely 2020. január 1-jén hatályba is lépett. A törvényt hamarosan követte a 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet (továbbiakban Szkr.), amely – igazodva a törvény struktúrájához és bekezdéseihez – részletes útmutatást nyújt az Szkt. végrehajtásáról.

A jogszabályok – reflektálva az Ipar 4.0 folyamatok indukálta szükségletekre – **kreatív és rugalmas, versenyképes szaktudással bíró fiatalokat nevelő, vonzó szakképzési rendszer kialakítását célozzák**, amelyek illeszkedni tudnak a társadalmi folyamatokhoz, a nemzetgazdaság és a munkaerőpiac változó követelményeihez, valamint rugalmas és differenciált képzésszervezést tesznek lehetővé. A megalkotott jogszabályok az aktív foglalkoztatáspolitika eszközeként kívánják szolgálni a piacgazdaság fejlődését.

A jogalkotó számára – összhangban az MKIK és a szakmai szervezetek elvárásaival – **alapvető koncepcionális követelmény volt a keresletvezérelt, kimenet-szabályozott szakképzési rendszer megteremtése** és ezáltal a versenyképesség hosszú távú biztosítása. A jogalkotás során érvényesült az a fontos szakpolitikai cél is, hogy a szakképzésben karrierlehetőséget lássanak a tanulók, illetve a képzésben részt vevő személyek. Ennek köszönhetően a technikusképzés – várhatóan – a felsővezetői kör, a mérnökképzés előszobájaként is funkcionál majd, ezért biztosítani kell, hogy a technikusi képzésből egyenes út vezethessen a felsőoktatás irányába.

Az Szkt. főbb rendszerelemei

Szakképzés alapelvei

Az Szkt. kettős célt tűz ki maga elé:

- egyrészt a magyar társadalom hosszú távú fejlődésének biztosítása érdekében a szakképzésben szakmát vagy szakképesítést szerzettek számának növelése, másrészt
- a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás.

Az alapelvek között – többek között – kiemelt szerepe van a szakképzés ingyenességének, amely lehetőség bárki számára adott, az nem korhoz vagy képzésszervezési módszerhez kötött.

Az állam a szakképzésben való részvétel keretében:

a) legfeljebb kettő szakma megszerzését az első szakmai vizsga befejezéséig, a második szakma esetén legfeljebb három tanéven keresztül, és

b) a szakképző intézményben a szakmai képzéshez kapcsolódó első szakképesítés megszerzését az első képesítő vizsga befejezéséig ingyenesen biztosítja.

A szakképzésben való ingyenes részvétel szempontjából nem számít önálló szakma megszerzésének a munkakör magasabb színvonalon történő ellátása céljából a meglévő részszakmát magában foglaló szakmára történő felkészítés és szakmai vizsga letétele.

Figyelem! Felnőttként is lehetőség van két szakma és egy szakképesítés ingyenes megszerzésére, amelyre kizárólag iskolai rendszerű szakképzésben nyílik lehetőség (általában esti képzés formájában). Aki 25. életévét még nem töltötte be, akár a második szakmát is tanulói jogviszonyban szerezheti meg. A 25 év felettiek szakmai oktatása felnőttképzési jogviszonyban történik.

Az Szkt-ban használt fontosabb fogalmak

Az Szkt. egyes normaelemeinek megfelelő és egységes értelmezéséhez, illetve a szakképző intézmények képviselőivel folytatott racionális párbeszéd megteremtése érdekében nélkülözhetetlennek tartjuk, ha a vállalatok érintett munkatársai is tisztában vannak a jogszabályokban leggyakrabban előforduló fogalmak tartalmával. A kommunikációs közös nevező kialakítása megkívánja, hogy ezek a fogalmak bekerüljenek a tárgyalási szótárunkba. Azért is szükség lehet erre, mert egyes fogalmak jelentése – a törvény alkalmazásában – eltér a köznyelvi vagy más jogszabályban meghatározott jelentésüktől, illetve a fogalom jelentése a törvény egyéb rendelkezései alapján nem egyértelmű. Ezek közül néhányat az alábbiakban bemutatunk:

egészségügyi alkalmasság: annak az orvosi szakvéleményre alapozott megállapítása, hogy a szakképzésbe bekapcsolódni szándékozó személy testi adottságai, egészségi és pszichikai állapota alapján képes önmaga és mások veszélyeztetése nélkül a választott szakma szerinti tevékenység, foglalkozás gyakorlására és a szakmai vizsgára való felkészülésre,

feladatellátási hely: az a cím, ahol a szakképző intézmény alapító okiratában meghatározott szakképzési alapfeladat ellátása történik,

pályaalkalmassági követelmény: a szakképzésbe történő bekapcsolódás – képzési és kimeneti követelményekben meghatározott – azon feltétele, amely alapján megállapítható, hogy a szakképzésben részt venni szándékozó személy képességei, készségei alapján sikeresen fel tud készülni a szakmai vizsgára és a szakma végzésére,

szakképzési alapfeladat: a szakképző intézmény alapító okiratában meghatározott technikumi szakmai oktatás és szakképző iskolai szakmai oktatás,

székhely: a szakképző intézmény alapító okiratában meghatározott, a szakképző intézmény szakképzési alapfeladatának ellátását szolgáló feladatellátási hely, ahol a képviseleti jogának gyakorlására jogosult vezetőjének munkavégzési helye található,

tanítási nap: az olyan nap, amelyen a foglalkozások száma eléri a hármat,

tanulóbaleset: minden olyan baleset, amely a tanulót, illetve a képzésben részt vevő személyt az alatt az idő alatt vagy tevékenység során éri, amikor a szakképző intézmény vagy a szakirányú oktatás folytatójának felügyelete alatt áll, ideértve a szakképző intézményen kívüli szakirányú oktatás során bekövetkezett balesetet is,

telephely: a szakképző intézmény alapító okiratában meghatározott, a szakképző intézmény szakképzési alapfeladatának ellátását szolgáló olyan feladatellátási hely, amely a szakképző intézmény székhelyén kívül található.

A szakképzés értelmezése

A szakképzés felsőfokú végzettségi szintet és szakképzettséget nem igénylő munkakör betöltéséhez vagy tevékenység végzéséhez szükséges képzés.

A szakképzésnek **két típusa van**:

- **szakmára** felkészítő **szakmai oktatás** és
- **szakképesítésre** felkészítő **szakmai képzés**.



Figyelem! Az új képzési szerkezet egyik ágát tehát a szakmai oktatásban elsajátítható szakmák, a másik ágát pedig a szakmai képzés keretében megszerezhető szakképesítések alkotják.

Szakmajegyzék (a szakmák hivatalos állami regisztere)

A korábbi Országos Képzési Jegyzék (továbbiakban OKJ) helyébe lépő **szakmajegyzék kizárólag szakképző intézményben** – szakmai oktatás keretében elsajátítható – **szakmákat tartalmazza**, amelyet az Szkr. *1. mellékletében* lehet megtalálni.

A szakmajegyzékbe a foglalkoztatók által meghatározott munkakörökhöz illeszkedő, széles spektrumú és későbbi specializációt lehetővé tevő szakmák kerültek be.

A szakmajegyzék szakmánként határozza meg a szakma ágazatát és ágazati besorolását, a Magyar Képesítési Keretrendszer (továbbiakban MKKR) szintjét, képzési területét, megnevezését, a hozzá kapcsolódó szakmairányokat, a szakmai oktatás időtartamát és Digitális Kompetencia Keretrendszer szintjét.

2020. szeptember 1-jétől 174 szakma közül választhatnak a diákok.

Figyelem! A szakmajegyzéken szereplő szakmák kizárólag iskolai rendszerű képzésben sajátíthatók el, iskolarendszeren kívüli felnőttképzésben csak részszakma szerezhető.

MAGYAR KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA

KÉPZÉSI SZERKEZET ÖSSZETEVŐI

Szakmajegyzék	Szakképesítések
12/2020. (II.7.) Korm. rendelet 1. melléklet	Programkövetelmények (Pk) jegyzéke http://szakkepesites.ikk.hu

Szakképesítések (programkövetelmények [PK]) jegyzéke

A képzési struktúra másik halmazát – a szakképző intézmények és/vagy felnőttképzők által is megszervezhető – **szakmai képzés keretében megszerezhető szakképesítések alkotják**, amelyek listája nem kerül jogszabályban kiadásra. (Ezt a jegyzéket gyakran hívják felnőttképzési jegyzéknek is.) Szakértők azt remélik, hogy a listában elsősorban a munkaerőpiaci igényekre gyorsan és rugalmasan reagáló szakképesítések kapnak majd helyet.

A **szakképesítés olyan szakmai konstrukció**, ami nem tartozik a szakmák és részszakmák körébe, illetve azok kompetenciái közé. A szakképesítéssel megszerezhető kompetenciákkal szakmai tevékenység végezhető és/vagy munkaterület ellátható.

A szakképesítések körébe kerülhetnek majd be:

- azok a **korábbi szakképesítés-ráépülések**, amelyek valamely szakképesítés kiegészítését, további specializációját jelentették,
- azok a **tűszerű képzések**, amelyek a különböző új, változó technológiák oktatásához kapcsolódnak vagy
- azon **OKJ szerinti képzések**, amelyek **kikerültek a szakmajegyzékből**, de a munkakör betöltéséhez az ismeretek megszerzése továbbra is szükséges és vállalati „belső” képzés keretében nem megvalósítható a képzés.

Szakképesítések lehetnek például:

- Diétás szakács,
- Felvonószerelő,
- Fröccsöntő,
- Gát- és csatornaőr,
- Lóápoló és gondozó,
- Kéményseprő,
- Kutyakozmetikus,
- Munkaerő-gazdálkodási és társadalombiztosítási ügyintéző,
- Regeneráló masszőr,

- Sminkes és szempillaépítő,
- Testtetováló vagy
- Villámvédelmi felülvizsgáló.

Az egyes **szakképesítések kimeneti követelményeit a programkövetelmények** (továbbiakban PK) **tartalmazzák**, amelyekről a szakképzésért felelős miniszter elektronikus nyilvántartást vezet: https://szakkepesites.ikk.hu/ (A gyakorlatban ezt nevezzük a szakképesítések jegyzékének!)

Szakmai oktatás

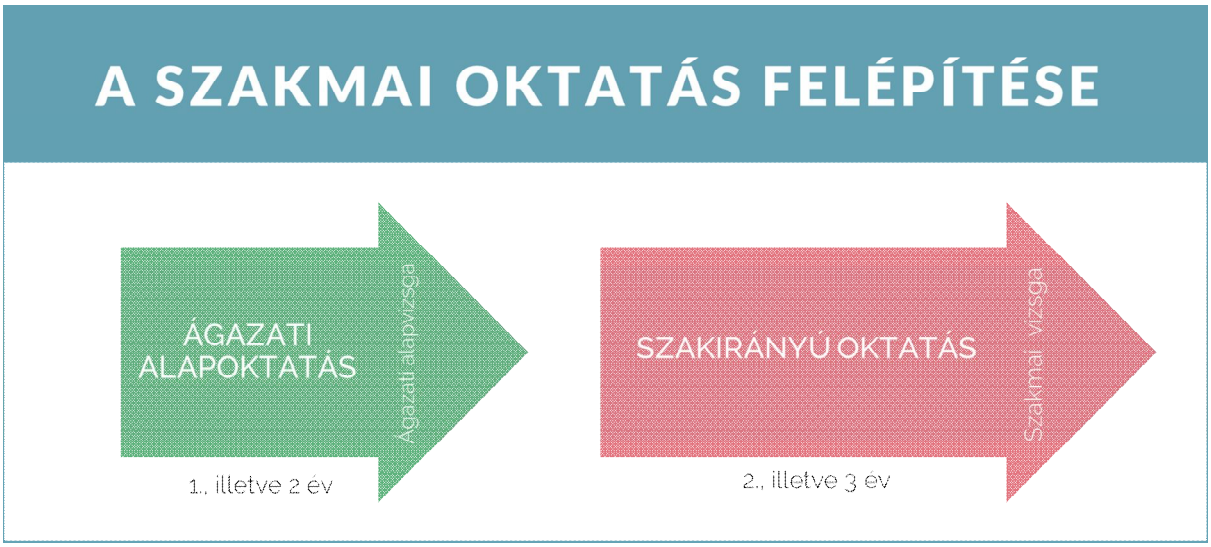
Iskolai rendszerben – a szakmajegyzéken szereplő szakmák elsajátítására irányuló – **szakmai oktatás** folyik, amely sikeres szakmai vizsga esetén technikumban és szakképző iskolában államilag elismert középfokú végzettséget és szakképzettséget ad.

A képzési és kimeneti követelmények alapján folyó **szakmai oktatás magában foglalja:**

a) az **ágazati alapoktatást** és

b) a **szakirányú oktatást.**

A szakmai oktatás keretében – ha az Szkt. vagy a Kormány rendelete eltérően nem rendelkezik - az ágazati alapoktatással és a **szakirányú oktatással párhuzamosan vagy attól függetlenül** a közismereti kerettanterv szerinti oktatás folyik.



Ágazati alapoktatás

Az ágazati alapoktatás a törvény új intézménye, **amelyre kizárólag a szakképző intézményben kerülhet sor.** Az ágazati alapoktatás keretében a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy a szakképzés első részében az adott ágazat közös szakmai tartalmait tanulja. Az ágazati alapoktatással megvalósul az azonos ágazatba tartozó szakmák megszerzésére irányuló szakmai oktatások közötti rugalmas átjárhatóság.

Az adott ágazathoz tartozó szakmák tekintetében **a technikumban az első két évben**, a **szakképző iskolában az első egy évben** széles körű ágazati

alapismeretekre tesznek szert a tanulók, amelyet ágazati alapvizsga zár le. A közös alapozás átjárhatósági lehetőséget biztosít szükség esetén a technikum és a szakképző iskola között is.

Ágazati alapvizsga

Elsőként a tanulmányaikat 2020. szeptemberében megkezdők tesznek ágazati alapvizsgát, technikumban a 10., szakképző iskolában a 9. évfolyam végén. Az ágazati alapvizsga az ágazati alapoktatást zárja le. Az adott ágazatban történő munkavégzéshez szükséges szakmai alaptudást és kompetenciát mér országosan egységes eljárás keretében. A tanuló sikeres vizsga esetén jogosult a duális képzésbe való belépésre. **Az ágazati alapvizsga eredménye a szakmai vizsga eredményébe beszámít.** Ez azt jelenti, hogy ha valaki egy szakma megszerzését követően az adott ágazathoz tartozó további szakmát kíván szerezni, az ágazati alapvizsgát nem kell megismételnie.

Szakmaválasztás

A konkrét szakmát technikumban a 10. évfolyamon, szakképző iskolában a 9. évfolyamon, az adott ágazat sajátosságainak megismerését követően választja ki a tanuló. Az új rendszer ezzel is támogatja a tanulókat a számukra megfelelő pálya kiválasztásában.

Szakirányú oktatás

A szakirányú oktatásban a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy – elsősorban – a szakma keretében ellátható munkatevékenységekhez szükséges ismeretek, készségek és képességek elsajátítását, azok gyakorlatban történő alkalmazását tanulja meg. A szakirányú oktatás emellett felkészít a szakmai vizsgára is.

A szakirányú oktatásban való **részvétel kötelező.**

A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy a szakirányú oktatásban a szakképző intézményben vagy szakképzési munkaszerződéssel a duális képzőhelyen vehet részt. Az utóbbi esetben az eredeti jogviszonya mellett szakképzési munkaviszony jön létre a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy és a duális képzőhely között.

A szakképző intézményben a szakirányú oktatás akkor teljesíthető, ha a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy duális képzőhelyen való részvétele a szakirányú oktatásban a gazdasági kamara közreműködése mellett sem biztosítható.

Ha a szakmai oktatás célját szolgálja, a szakirányú oktatás teljesíthető külföldön is, amelynek időtartama nem haladhatja meg a szakirányú oktatás időtartamának egynegyedét.

Szakmai képzés

A **szakképesítés megszerzésére irányuló szakmai képzés a felnőttképzési tevékenység szakképzésbe tartozó részének összefoglaló neve**. Szakmai képzést a felnőttképző végezheti, ha a felnőttképzési tevékenység folytatásának jogát megszerezte.

A szakmai képzés bevezetése nem érinti az ún. hatósági jellegű képzéseket. Ezek tipikusan olyan képzések, amelyek hatósághoz történő bejelentés vagy hatóság által kiadott engedély alapján végezhető tevékenységekhez szükséges jogosultságok megszerzésére irányulnak. Ezek önálló szabályozását az indokolja, hogy a képzés tartalma, megszervezése jelentősen eltér az általános szabályoktól és olyan speciális szabályozást igényel, ami nem illeszthető bele a szakképzés általános rendjébe. (Nem tartoznak továbbá a szakmai képzések körébe a nyelvi képzések sem!)

Felnőttképző által folytatható szakképzés

A felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény (továbbiakban Fktv.) szerint felnőttképzési tevékenység folytatására engedéllyel rendelkező felnőttképző is bekapcsolódhat a szakképzésbe méghozzá két területen:

- részszakmára felkészítő **szakmai oktatás** és
- szakképesítésre felkészítő **szakmai képzés** keretében.

A szakképző intézmény típusai

A szakképző intézményeknek 2 fő típusa lesz: az 5 vagy 6 éves, érettségire és szakmai vizsgára felkészítő **technikum** és a 3 éves, szakmára felkészítő **szakképző iskola**.

Az új szakképzési rendszerben a képzés első időszakában a rokon szakmákban közös ágazati alapismereteket lehet majd elsajátítani. Az alapozó képzés után, szakképző iskolában a 9. osztály, technikumban pedig a 10. osztály végén egy **ágazati alapvizsga** letételét követően kell a tanulóknak választaniuk a tanulható rokonszakmák közül.

A szakképző intézményben a szakmai oktatást előkészítő évfolyam előzheti meg. Az előkészítő évfolyamon:

a) a technikum **nyelvi előkészítést**,

b) a **szakképző iskola**

ba) a szakma megszerzéséhez szükséges kompetenciák tekintetében történő orientációs fejlesztést, illetve

bb) **dobbantó program** keretében alapkompetencia-fejlesztést folytathat.



Technikum

A technikum a minőségi szakmai oktatás helyszíne lesz. A megszerezhető technikusi szakképzettség középvezetői szintű ismereteket biztosít, az öt-, néhány esetben hatéves képzés egyesíti a gimnázium és a szakmatanulás előnyeit.

A technikumnak:

a) **az általános műveltséget megalapozó, az érettségi vizsgára és a szakmai vizsgára felkészítő**, valamint a szakirányú felsőfokú iskolai továbbtanulást vagy munkába állást elősegítő, illetve

b) **érettségi végzettséggel kizárólag szakmai vizsgára felkészítő**, a szakmajegyzékben meghatározott számú **évfolyama van**.

Természetesen gimnáziumban szerzett érettségi után is van lehetőség szakmát tanulni, ilyen esetben **az érettségi után a technikumi képzés utolsó 2 évére lehet jelentkezni.** A technikum kizárólag érettségi vizsgára történő felkészítést is folytathat. Az ilyen felkészítésnek két évfolyama van, de az a nappali rendszerben nem szervezhető meg.

Az 5 vagy 6 év elvégzése után **egyszerre kapnak a diákok érettségi bizonyítványt és technikusi oklevelet,** és még a nyelvvizsga megszerzésére is lehetőség van.

Szakképző iskola

A szakképző iskola hároméves. Célja a szakmára való felkészítés.

Az ágazati ismereteket adó első év és ágazati alapvizsga után, **a 9. osztály végén történik a konkrét szakmaválasztás**. A következő két évben duális képzés formájában vállalatoknál, vállalkozóknál tudják a tanulók elsajátítani a szakmai ismereteket. A tanulmányok végén – szakmai vizsgát téve – szakmát szereznek. A szakképző iskolában a szakmai vizsga után további két év alatt érettségire való felkészítésben vehet részt a tanuló.

Felnőttek, akik szakmát szeretnének tanulni, kétéves szakképző iskolai vagy technikumi képzésekre jelentkezhetnek, 25. életév alatt akár nappali rendszerben is.

A szakképző iskolának:

a) az **adott szakma megszerzéséhez szükséges közismereti oktatást és szakmai oktatást** magában foglaló, illetve

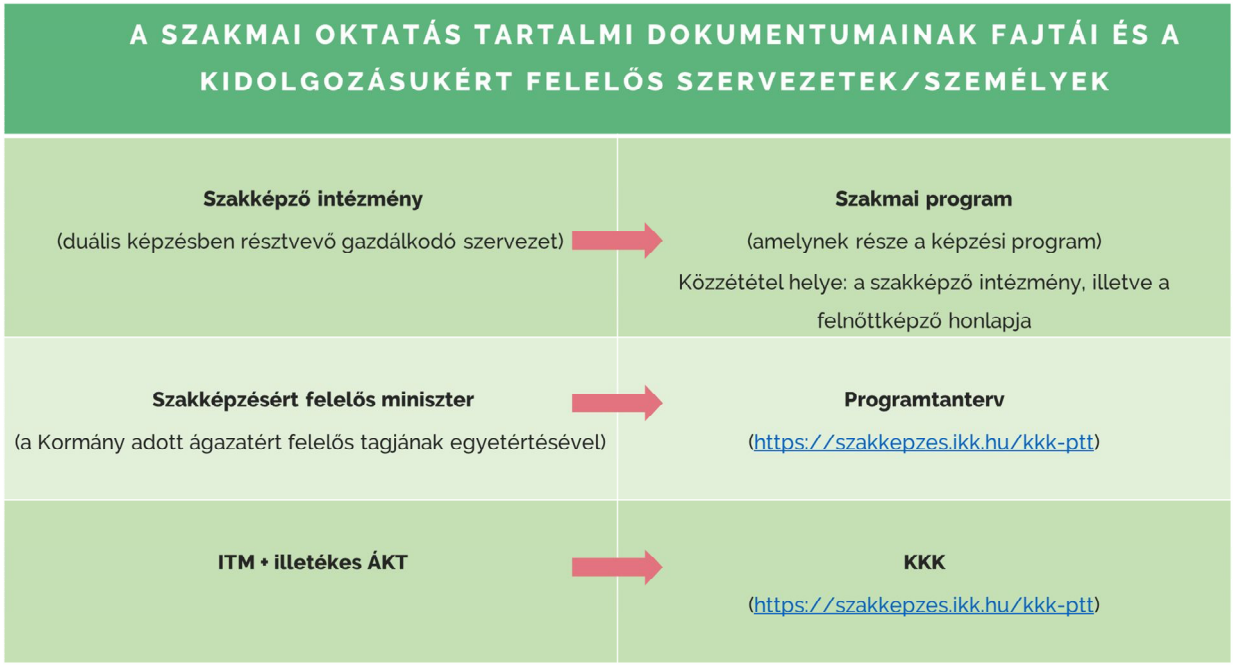
b) **érettségi végzettséggel kizárólag szakmai vizsgára felkészítő**, a szakmajegyzékben meghatározott számú évfolyama van.

A **szakképző iskola** – a fenntartó, a szakképzési centrum részeként működő szakképző iskola esetében a szakképzési centrum engedélyével – **műhelyiskola keretében** a tanulónak, illetve a képzésben részt vevő személynek **a szakképzésbe való bekapcsolódáshoz vagy a munkába álláshoz szükséges ismeretek megszerzésére szolgáló képzési formát indíthat**.

Az iskolai rendszerű szakképzés tartalmi dokumentumai

Az iskolai rendszerű szakképzés tartalmi dokumentumrendszerének – az OKJ helyébe lépő szakma- és szakképesítések (programkövetelmények) jegyzékén túlmenően – három pillére van:

- a képzési és kimeneti követelmények (KKK),
- a programtanterv (PTT) és
- a szakmai program (**amelynek része a képzési program**).



Képzési és kimeneti követelmények (KKK)

A magyar szakképzésben (és felnőttképzésben) kimenetszabályozás érvényesül, ezért szakmajegyzékben szereplő szakmákhoz – az ellenőrzési, a mérési és az értékelési rendszer kialakítását és működését biztosító, a szakképzésben **kötelezően alkalmazandó** – **képzési és kimeneti követelményeket** (továbbiakban KKK) írnak elő (első pillér).

A szakmai és vizsgakövetelmények (SzVK) helyébe a KKK-k lépnek. A KKK azokat a részletes követelményeket állapítja meg, amelyek alapján a szakképzés és a szakmai vizsgáztatás folyhat.

Az MKIK által működtetett ÁKT-k létrehozásának előkészületei 2017 júliusában kezdődtek meg, s – a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII törvény alapján – 2018. július 1-től kezdték meg érdemi működésüket (https://akt.mkik.hu/) és tesznek javaslatot például az iskolai rendszerű szakképzés rendszerének, a szakmák és azok szakmai tartalmának korszerűsítésére, illetve a KKK-ra.

A 2020. január 1-jétől hatályos Szkt., illetve a szakképzési törvény végrehajtásáról szóló Szkr. értelmében – jelenleg – 19 ágazatokban működnek készségtanácsok. (Lásd a *2. Mellékletet*!)

A KKK-ban határozzák meg többek között:

- a szakma jellegétől függően **az iskolai előképzettséget**, annak előírását, hogy a szakképzés megkezdéséhez szükséges-e **egészségügyi alkalmassági követelmény** vagy pályaalkalmassági követelmény teljesítése,
- a szakma keretében **ellátható legjellemzőbb foglalkozás, tevékenység, valamint a munkaterület leírását,**

> **Szkt. 99. §** [*Az ágazati készségtanács*]
>
> (1) Az egyes gazdasági ágazatok gazdálkodó szervezeteinek a szakképzés tartalmi szerkezetének folyamatos fejlesztését és korszerűsítését, a munkaerőpiaci igények és a képzési kínálat összehangolását szolgáló szakmai javaslatait az ágazati készségtanácsok képviselik.
>
> (2) **Az ágazati készségtanács** folyamatosan figyelemmel kíséri a saját ágazatában a szakképzési szerkezet fejlesztését, a gazdasági, munkaerőpiaci, technikai-technológiai folyamatokat, és ennek alapján
>
> a) **szakvéleményt ad** a szakmai képzés **programkövetelményének nyilvántartásba vételével összefüggésben**,
>
> b) **kidolgozott javaslatot tesz**
>
> ba) a szakmai oktatás időtartamára, **a képzési és kimeneti követelményekre**, a tankönyvek és egyéb tanulmányi segédletek tartalmára,

- a szakma gyakorlása közben végzendő **feladatok** megoldásával kapcsolatban támasztott szakmai tartalmak szintjének, tartalmának és minőségének **tanulási eredményalapú leírását**,
- az egybefüggő **szakmai gyakorlat időtartamát**,
- a szakmai **oktatás** megszervezéséhez szükséges **tárgyi feltételeket**,
- a szakmai **vizsgára bocsátás feltételeit**,
- a szakmai **vizsga személyi és tárgyi feltételeit**,
- a szakmai **vizsga vizsgatevékenységeinek részletes leírását** és időtartamát, az ahhoz rendelt tevékenységeket, azok tartalmára, értékelésére, súlyarányára vonatkozó adatokat, valamint a szakmai vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályokat,
- a vizsgatevékenységek alóli **felmentés eseteit**, módját és feltételeit,
- a vizsgatevékenységek és a szakmai **vizsga értékelésének szempontjait**.

Hol keressük a KKK-kat?

A KKK-k **nem jogszabályban jelennek meg**, hanem azt a szakképzésért felelős miniszter teszi közzé **az ágazati készségtanács** (továbbiakban ÁKT) **által kidolgozott javaslat alapján** (https://szakkepzes.ikk.hu/kkk-ptt).

Milyen formában jelennek meg a KKK-k?

A KKK-kat a szakképzésért felelős miniszter elektronikus aláírásával és időbélyegzővel látják el.

A KKK-ban a közzététel időpontját és az alkalmazás kezdő dátumát is feltüntetik. [Pl. a 14 oldal terjedelmű *Mechatronikai technikus* szakma KKK-jának utolsó oldalán az olvasható: *„Elektronikusan aláírta: Prof. Dr. Palkovics László (2020.05.18.15:23:38)”*] **Ez a tényközlés azért nagyon fontos, mert lehetővé teszi annak ellenőrzését, hogy a képzés résztvevője azon követelményrendszer és feltételek szerint fejezze be a szakmai oktatását, amely alapján megkezdte azt**.

Az időpont publikálása azért is lényeges, mert a KKK-t érintő esetleges változást kizárólag a változással érintett legalacsonyabb iskolai évfolyamtól kezdve felmenő rendszerben a tanév első napjával lehet bevezetni, és azt a bevezetést megelőző első tanév kezdő napjáig kell közzétenni. **A KKK-k módosítása a módosítást megelőzően közzétett képzési és kimeneti követelmények szerint indított szakmai oktatást nem érinti.**

Sajnos **ezt a körültekintő szabályozást a jogszabályok már nem vonatkoztatják a programkövetelményekre**, amelynek hiánya több kérdést is felvet. (Erről majd *Programkövetelmény (PK)* fejezetben szólunk!)

Programtanterv (PTT)

A szakképzés tartalmi **dokumentumrendszerének második pillérét** – a szakképző intézményben folyó nevelő és oktató munkában kötelezően alkalmazandó, a szakképzésért felelős miniszter által a KKK alapján kidolgozott – **programtanterv** (továbbiakban PTT) alkotja, amelyet – a Kormány adott ágazatért felelős tagjának egyetértésével – a szakképzésért felelős miniszter dolgozza ki és tesz közzé (https://szakkepzes.ikk.hu/kkk-ptt).

A PTT az alábbiak szerint épül fel:

- a szakma alapadatai;
- a tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszáma, megoszlása évfolyamonként (**A szakirányú oktatásban a tantárgyakra meghatározott időkeret és tartalom kötelező érvényű**, a **témakörökre kialakított óraszám**, valamint **a tantárgyak és témakörök óraszámának** évfolyamonkénti **megoszlása és sorrendje** – a szakmai vizsga követelményeire tekintettel – pedig **ajánlás**;
- a tanulási területek részletes szakmai tartalmának leírása;
- a részszakmák szakmai tartalma.

A PTT-nek biztosítania kell, hogy:

- ágazatonként szakképző iskolában a kilencedik évfolyamon, a technikumban a kilencedik és tizedik évfolyamon **azonos ágazati alapozó ismeretek** kerüljenek oktatásra,
- a szakképző iskolában a kötelező foglalkozások megtartásához a kilencedik-tizenegyedik évfolyamon együttesen rendelkezésre álló **időkeret harminchárom százaléka** a közismereti kerettantervben meghatározottak átadásához álljon rendelkezésre és

- a technikumban a kilencedik-tizenkettedik évfolyamon a kötelező foglalkozások megtartásához együttesen rendelkezésre álló **időkeret legalább hatvan százaléka** a közismereti kerettantervben meghatározottak átadásához álljon rendelkezésre.

A PTT tartalmazza – a kötelező érvényű időkereten felüli – a szakképző intézmény által a helyi gazdasági környezet egyedi elvárásaihoz igazodó szakmai célokra szabadon felhasználható időkeretet is.

Szakmai program

A szakképzés harmadik pillére – a programtanterv alapján – a szakképző intézményre konkretizált **szakmai program**.

A szakképző intézmény **valamennyi évfolyamát átfogó szakmai programot a szakképző intézmény**, illetve az általa szervezett **részszakmára történő felkészítés tekintetében a felnőttképző dolgozza** ki, és a szakképző intézmény, illetve a felnőttképző honlapján teszi közzé.

A szakképző intézmény szakmai programja meghatározza:

a) a szakképző intézmény **nevelési programját**,

b) a szakképző intézmény **oktatási programját**

c) a képzési és kimeneti követelmények és a programtanterv alapján a szakképző intézményre konkretizált **képzési programot** és

d) az **egészségfejlesztési programot**.

Összeállítottak egy „*Útmutató a szakmai program készítéséhez”* című dokumentumot, amely sorvezetőként használható a szakmai program készítéséhez, s letölthető a:

- https://api.ikk.hu/storage/uploads/files/utmutato_szakmai_program_keszitesehezpdf-1593797478843.pdf oldalról.

Az iskolarendszeren kívüli szakmai képzés (felnőttképzés) tartalmi dokumentumai

A felnőttképzés nem három, hanem csak két releváns tartalmi dokumentumot használ az általa szervezett szakmai képzések során:

- programkövetelményt és
- képzési programot.

Programkövetelmény (PK)

A szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerezhető **szakképesítés kimeneti** – ideértve a kapcsolódó képesítő vizsga – **követelményeit** (mivel a megszerezhető szakképesítés állam által elismert szakképesítést tanúsít) **PK-ben kell meghatározni.**

PK-ra vonatkozó javaslatot 2020. július 1-jétől lehet benyújtani a szakképzésért felelős miniszterhez. **A PK nyilvántartásba vételére bárki** javaslatot tehet.

A benyújtást követően a PK-javaslat az alábbi utat járja be:

- a PK-javaslatot „érkeztetik”,
- továbbítják az illetékes ÁKT részére,
- az ÁKT (az MKIK koordinációjában) két független szakértővel véleményezteti,
- kiállítják a hivatalos szakmai véleményt és továbbítják az ITM-hez,
- az ITM – egyeztetés keretében – beszerzi az illetékes szaktárca véleményét/egyetértését is,
- az ITM-ben – a rendelkezésre álló összes információ alapján – megszületik a döntés a nyilvántartásról vagy annak elutasításáról és
- amennyiben igen a döntés, akkor a PK-t a honlapon megjelenítik.

Az elfogadott PK-król a szakképzésért felelős miniszter (ITM) elektronikus nyilvántartást vezet, amely nyilvános, azt a szakképzésért felelős miniszter a honlapon közzéteszi. (https://szakkepesites.ikk.hu/)

A PK-át akkor nem veszik nyilvántartásba, ha a PK **alapján megszerezhető szakképesítés szakmai kompetenciái** a szakmajegyzékben szereplő szakma **képzési és kimeneti követelményekben meghatározott kompetenciáinak több mint harminc százalékával azonos vagy hasonló**, kivéve, ha az a szakmához kapcsolódó szakmai kompetenciák magasabb szintű elsajátítására vagy speciális szakmai ismeretek és szakmai készségek megszerzésére irányul.

Első alkalommal a központilag kidolgozott PK-k készülnek el. Ebben a körben – 2020. szeptember 1-jét követően (fokozatosan) – mindenekelőtt a korábbi OKJ-ben szereplő szakképesítések egy része jelenik majd meg, különösen azok, amelyek adott szakmai tevékenység, munkaterület, munkakör stb. betöltéséhez jogszabályban meghatározott képesítési követelményként szükségesek. (Például az egyes ipari és kereskedelmi tevékenységek gyakorlásához szükséges képesítésekről szóló 21/2010. (V. 14.) NFGM rendelet értelmében hús- és hentesáru értékesítési

tevékenységet csak olyan munkavállaló végezhet, aki rendelkezik *Kereskedő* vagy *Élelmiszer-, vegyi áru és gyógynövény eladó* vagy *Bolti hentes* OKJ szerinti szakképesítéssel.) Az ún. szabályozott munkakörökhöz a szakképesítés ágazatáért felelős miniszter készít programkövetelményt!

(**Ha jogszabály valamely munkakör betöltését szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerezhető szakképesítéshez köti**, a szakképzésért felelős miniszter a szakképesítés programkövetelményét **a szakképesítés ágazatáért felelős miniszter által meghatározott tartalommal veszi nyilvántartásba**.)

A PK-ra vonatkozó jogszabályi normák – a KKK-hoz hasonlóan – sajnos nem tartalmazzák, hogy a szakképzésért felelős miniszter által elektronikusan aláírt dokumentumban fel kell tüntetni a közzététel időpontját és az alkalmazás kezdő dátumát. Minden bizonnyal ezzel a hiánnyal magyarázható, hogy ezen *ÚTMUTATÓ* készítésének időpontjában az egyes PK-kban a honlapon (https://szakkepesites.ikk.hu/) sem elektronikus aláírás, sem időbélyegző nem látható. (A szakértők szerint, amit 2020 szeptemberében látunk a honlapon, azok még csak munkapéldányok!) Mivel a közzététel időpontja és az alkalmazás kezdő dátuma hivatalosan nem ismert, ezért (ha így marad) szinte lehetetlen lesz követni a PK-k módosított variációit. Azt az elvet sem lehetet a gyakorlatban valóra váltani, hogy – módosítás esetén – a felnőttek a képzés megkezdésének időpontjában érvényes PK szerint fejezhessék be tanulmányaikat.



A szakképesítések száma a gazdaság, illetve a munkaerőpiac igényeinek megfelelően dinamikusan változhat, számuknak nincs felső korlátja!

Az elfogadott PK tartalmazza:

a) **a szakmai képzés megnevezését** és a képzési területek egységes osztályozási rendszere szerinti olyan kódját, amelybe a szakmai képzés besorolható, valamint a szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerezhető szakképesítésnek az Európai Képesítési Keretrendszer, a Magyar Képesítési Keretrendszer és a Digitális Kompetencia Keretrendszer szerinti szintjének meghatározására vonatkozó megjelölését,

b) a szakmai képzés **megkezdéséhez szükséges iskolai és szakmai előképzettséget, egészségügyi alkalmassági követelményt és gyakorlatot**,

c) a szakmai képzés elvégzéséhez szükséges **minimális és maximális foglalkozások számát,**

d) **a képesítő vizsga követelményeinek leírását és a megszervezéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételeket,** valamint

e) a szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerezhető szakképesítéssel ellátható legjellemzőbb **tevékenység vagy munkaterület rövid leírását**.

Az **ITM** nagyon jól használható **dokumentumot készített**[1], *„Útmutató a szakképesítés megszerzésére irányuló szakmai képzéseket megalapozó programkövetelmény-javaslat fejlesztéshez*", amely ajánlható mindazoknak, akik PK-javaslatot kívánnak benyújtani szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerezhető **szakképesítés létesítésére.**

Az elfogadott és nyilvánosságra hozott – remélhetőleg elektronikus aláírással és időbélyegzővel ellátott, a kormány.hu oldalon is közzétett – **PK alapján dolgozza ki** a szakmai képzésben érdekelt **felnőttképző** a saját, a képzése célcsoportjára alakított és igényeikre szabott **képzési programját**, az akkreditált vizsgaközpont pedig ennek alapján méri és értékeli a képesítő vizsgán a szakmai képzésen részt vett vizsgázó megszerzett szakmai kompetenciáit.

A felnőttképzésben használatos képzési program

Mit nevezünk részszakmának?

A részszakma a szakmának olyan önállóan elkülöníthető része, amely **legalább egy munkakör betöltéséhez szükséges kompetenciák megszerzését teszi lehetővé**.

A KKK-ban – részszakmaként – **meghatározható** a szakmának olyan önállóan elkülöníthető része, amely legalább egy munkakör betöltéséhez szükséges kompetenciák megszerzését teszi lehetővé.

Figyelem! A részszakmáknak nem lesz önálló jegyzéke!

Amennyiben a felnőttképző **szakképesítés megszerzésére irányuló szakképzést kíván folytatni,** akkor – az előzetesen már megszerzett engedély birtokában – az általa szervezett képzésre vonatkozó PK-ra figyelemmel (a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény [továbbiakban Fktv.] 12. § (1) bekezdés tartalmának szigorú betartásával] **képzési programot kell kidolgoznia** (Lásd *3. Melléklet*!)**.**

A képzési program célja, hogy a PK-ban meghatározott **kimeneti feltételekre történő felkészítés helyi szintű módszertanát és tantervét meghatározza**.

A képzési programot felnőttképzési szakértővel **előzetesen minősíttetni kell** és fel kell töltenie a felnőttképzés adatszolgáltatási rendszerébe (továbbiakban FAR).

Ezt követően a szakmai a képzést a képzési program alapján kell folytatni.

[1] Vezető szakértők: dr. Farkas Éva, Palencsárné Kasza Marianna és Bogdány Zoltán

Részszakmára történő felkészítés

Ismeretes, hogy szakképzés (pl. részszakmára történő felkészítés) szakképző intézményen kívül is folytatható. Ezért, ha egy felnőttképző rendelkezik az Fktv. szerint a felnőttképzési tevékenység folytatására szóló engedéllyel, akkor szervezhet részszakmára történő felkészítést.

A részszakmák megszerzésére irányuló képzéseket is **képzési program** alapján kell megszervezni, amit a vonatkozó **KKK-nak kell megfeleltetni.**

Amennyiben tehát a felnőttképző részszakmára történő felkészítést kíván folytatni, **akkor képzési programja kidolgozásakor nem a PK-ból, hanem a KKK-ból kell kiindulnia**, mert a kimeneti követelményeket ebben az esetben a vonatkozó KKK tartalmazza (és nem a PK).

Figyelem! A kimeneti követelmények tekintetében a jogszabályok **a szakmákhoz** (beleértve a részszakmákat is) **KKK-t, a szakképesítéshez** pedig **PK-t írnak elő**. A **részszakmára történő felkészítéskor is kell a KP-t felnőttképzési szakértővel előzetesen minősíttetni.**

MAGYAR KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA

II. RÉSZ

TUDNIVALÓK A DUÁLIS KÉPZŐ SZÁMÁRA A SZAKIRÁNYÚ OKTATÁS KÉPZÉSI PROGRAMJÁVAL KAPCSOLATBAN

Tanulási eredmény alapú (TEA) képzési filozófia

Az Szkt. egyik legfontosabb újításának tekinthető a tanulási eredmény alapú (továbbiakban TEA) szabályozás bevezetése, amely a Magyar Képesítési Keretrendszer (továbbiakban MKKR) logikáját követi.

A tanulási eredmények egy adott szakma/szakképesítés eredményes és autonóm műveléséhez szükséges **kimeneti követelményeket/kompetenciákat** határozzák meg.

A TEA-módszer alkalmazása során az MKKR-hez illeszkedő *készség, képesség* + *ismeretek* + *elvárt viselkedésmódok, attitűd* + *önállóság és felelősség* kontextusában meghatározott cselekvő szintű kompetencialeírást kell elvégezni.

A kimeneti követelményekben azokat kompetenciákat kell összegezni, amelyek meghatározzák, hogy a képzésben résztvevő a képzés elvégzésével:

- **milyen feladatok/tevékenységek ellátására lesz képes**;
- ezeket a feladatokat/tevékenységeket **milyen önállósági és felelősségi szinten képes ellátni**;
- ezeknek a feladatnak/tevékenységeknek az eredményes és hatékony ellátásához **milyen szintű és összetettségű ismeretekkel rendelkezik**;
- **milyen** – az eredményes munkavégzéshez szükséges – **viselkedésmódok**, **attitűdök jellemzik**

függetlenül attól, hogy hol, hogyan, és mikor szerezte meg ezeket a kompetenciákat.

A szakképzés folyamatait tervező és szervező szakemberektől, oktatóktól is alapvető elvárás, hogy a szakképzésben elsajátítható kompetenciákat TEA-megközelítésben írják le és valósítsák meg.

A TEA-módszer használatával azt kell bemutatni, hogy a tanulással a tanulási szakasz (foglalkozás, tantárgy, modul, képzési rész, tanulási terület, teljes képzés) végére milyen kimeneti követelményt kell elérni. Lényege a következőképp foglalható össze:

- Be kell mutatni, hogy a képzésben résztvevő egy meghatározott képzési vagy tanulási szakasz (amely lehet egy tanulási egység/tanulási terület, egy modul vagy egy teljes képzés is) befejezésekor milyen szintű ismeretekkel rendelkezik, mennyire érti, és milyen mértékben képes értelmezni ezeket az ismereteket, miként tudja a megszerzett tudást alkalmazni, illetve, hogy szert tett-e egy adott terület eredményes és autonóm műveléséhez szükséges kompetenciákra.

A képzési tartalom jellegének és minőségi összetettségének tekintetében – az MKKR-e összhangban – **négy paraméter szerint kell rendszerezni és tagolni** a képzés szakmai tartalmát leíró szakmai követelményeket:

- Készségek, képességek
- Ismeretek
- Elvárt viselkedésmódok, attitűdök
- Önállóság és felelősség mértéke

1. Példa (Részlet *a Mechatronikai technikus* szakma KKK-ból [Szakirányú oktatás])

Sor-szám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1.	Beépíti és beállítja a szenzorokat.	Ismeri a szenzorok fajtáit, tulajdonságait, szerelését és beállítását.	A szenzorok felszerelését és beállítását lehető legnagyobb pontossággal végzi.	Szigorúan betartja a bekötésre és beállításra vonatkozó előírásokat.
2.	…	…	…	…

2. Példa (Részlet a *Számítógépes adatrögzítő* megnevezésű szakképesítés PK-ból):

Sor-szám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1.	A tízujjas vakírás módszerével (legalább 100 leütés/perc sebességgel) dokumentumokat készít.	Ismeri a vakírás módszerét és a szövegszerkesztés szabályait.	Igényes a tartalmi és formai követelmények megtartására.	Felelősséget vállal saját munkájának minőségéért.
2.	…	…	…	…

3. Példa (Részlet a *Sminkes* megnevezésű szakképesítés PK-ból):

Sor-szám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1.	Képes fő színt, elsőrendű, illetve másodrendű mellékszínt, valamint komplementer színeket kikeverni.	Tisztában van a színelmélet alapjaival és a színkeverés szabályaival.	Nyitott a modern színelméleti felfogások megismerésére.	Önállóan és felelősségteljesen látja el a sminkeléshez kapcsolódó feladatokat.
2.	…	…	…	…

4. Példa (Részlet a *Pénzügyi-számviteli ü*gyintéző szakma KKK-ból [Szakirányú oktatás])

Sor-szám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1.	Könyvelési feladatokat lát el könyvelőprogram segítségével a vállalkozás szabályzatának megfelelően.	Ismeri a könyvelés szabályait, a vállalkozás helyi számviteli rendjét.	Elfogadja a könyvelésre vonatkozó előírásokat és helyi szabályokat, valamint felettese ellenőrzését.	Vállalja a felelősséget könyvelési tevékenységéért.
2.	…	…	…	…

5. Példa (Részlet a *Hegesztő* szakma KKK-ból [Szakirányú oktatás])

Sor-szám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1.	Hegesztéstechnológiai utasítás (WPS) alapján meghatározza az alkatrészhez szükséges anyagminőséget és mennyiséget.	Ismeri a fémek anyagösszetételét, szerkezetét, tulajdonságait az ötvözők szerepét. Felületet és térfogatot számol, tömeget határoz meg anyagjellemzők felhasználásával.	Pontosan és szakszerűen választja meg az anyagok összetételét, alkalmazza a szakmai számításokat.	Szükség esetén mérnöki segítséget kér a feladatához szükséges anyagminőség meghatározásához.
2.	…	…	…	…

Figyelem! **A TEA-módszer annak pontos leírását teszi lehetővé, hogy a képzés résztvevője mit tud, mit ért és önállóan mire képes miután lezárt egy tanulási folyamatot.** Mind a KKK-k, mind PK-k a TEA-módszer alapján készülnek el.

Duális képzőhely

Duális képző az lehet, aki rendelkezik a szakirányú oktatás folytatására jogszabályban meghatározott személyi és tárgyi feltételekkel. Ennek értelmében az a képzőközpont vagy – a szakképző intézmény kivételével – **más olyan gazdálkodó szervezet** lehet duális képző:

- akinél a szakirányú oktatás folytatásának előírt feltételei biztosítottak,
- aki adott végzettséggel és szakképesítéssel vagy szakképzettséggel és gyakorlattal rendelkező személyt foglalkoztat,
- aki rendelkezik a duális képzőhely által vállalt szakma oktatásához szükséges eszközzel és felszereléssel és
- aki **minőségirányítási rendszert működtet** vagy legalább a gazdasági kamara által kidolgozott szempontrendszerben meghatározott minőségi követelményeknek megfelel.

A feltételek konjunktívak, tehát egyidejűleg kell fennállniuk. **A duális képzőhelyekről a gazdasági kamara vezet nyilvántartást,** amely közhiteles hatósági nyilvántartásnak minősül.

A duális képzés tárgyi feltételei

A duális keretek között folyó szakirányú oktatás követelményeire való felkészítéshez szükséges tárgyi eszközöket a duális képző biztosítja. A duális képző a szakirányú oktatást megszervezheti:

- általa működtetett tanműhelyben vagy
- munkahelyi körülmények között.

A tanműhelynek olyan gyakorlati képzőhely tekinthető, amely a szakma jellegétől függően különösen műhely, tangazdaság, tanbolt, tankórterem, tankert, tanudvar, tankonyha, laboratórium, taniroda, demonstrációs terem, gyakorló- és szaktanterem formájában működik.

Munkahelyi körülmények között szakirányú oktatás akkor folytatható, ha:

a) a munkahely felszereltsége,

b) a munkahelyen folytatott szakmai tevékenység tartalma és jellege, valamint

c) az oktatási időtartamát kitöltő munka lehetővé teszi a képzési és kimeneti követelményekre való felkészülést.

A munkahelynek meg kell felelnie a tűz-, baleset-, munka- és környezetvédelmi előírásoknak.

A duális képzés személyi feltételei

A tanműhely működtetését végző személyek

A duális képzőhely által működtetett tanműhely személyi feltételeiről a duális képzőhelynek kell gondoskodnia. Ennek keretében különösen:

a tanműhelyvezetőről, aki ezt a tevékenységet más munkaköre mellett is elláthatja,

b) a gyakorlati oktatóról, továbbá

c) a termelő-szolgáltató tevékenység (amely feladat a duális képzőhely technológiai, munkaszervezési rendjében is elvégezhető) előkészítéséhez szükséges műszaki, fizikai dolgozóról.

Gyakorlati oktató

A duális képzőnél folyó szakirányú oktatás követelményeire való felkészítés oktatója olyan szakember lehet, aki:

a) cselekvőképes,

b) nem áll a szakirányú oktatási tevékenység folytatását kizáró foglalkozástól eltiltás hatálya alatt,

c) a duális képzőhely által **vállalt szakmának megfelelő, államilag elismert, legalább középfokú szakirányú szakképzettséggel és legalább ötéves**, az érintett szakképzettségnek megfelelő **szakmai gyakorlattal rendelkezik** és

d) kamarai gyakorlati oktatói vizsgával rendelkezik.

Mentesül a kamarai gyakorlati oktatóivizsga-letétel alól az, aki

a) mestervizsgával rendelkezik,

b) a duális képzőhely által vállalt szakmának megfelelő

ba) szakirányú felsőfokú szakképzettséggel és legalább kétéves szakirányú szakmai gyakorlattal,

bb) felsőfokú végzettséggel, szakirányú középfokú szakképzettséggel és legalább ötéves szakirányú szakmai gyakorlattal vagy

bc) - az egészségügyi ágazat tekintetében - egészségügyi gyakorlatvezető szakképesítéssel rendelkezik, vagy

c) a hatvanadik életévét betöltötte.

A duális képzőhely oktatójának a duális képzőhely által vállalt **szakmának megfelelő felsőfokú végzettségnek kell elfogadni** a felsőfokú végzettséget tanúsító **műszaki oktatói, technikus tanári, szakoktatói oklevelet, bizonyítványt**. A felsőfokú végzettséget nem tanúsító, tanfolyami képzésben szerzett műszaki oktatói vagy szakoktatói bizonyítványt az alkalmazáskor a képzés szakirányának megfelelő középfokú szakképzettségnek kell elfogadni.

A duális képzőhelyen **oktatóként elsősorban a szakoktatói képesítéssel rendelkező személyt kell alkalmazni**.

Felelős személy

Ha a gazdálkodó szervezet több tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy szakirányú oktatását szervezi meg **munkahelyi körülmények között, köteles felelős személyt megbízni** a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy szakirányú oktatásának figyelemmel kísérésére, aki ezt a tevékenységet munkája mellett is elláthatja.

A duális képzőhelyek nyilvántartása

A duális képzőhelyek nyilvántartását a gazdasági kamara vezeti (https://mkik.hu/gyakorlati-kepzesre-jogosultak-nyilvantartasanak-feltetelei). A nyilvántartásba vételre az a területi gazdasági kamara illetékes, amelynek területén a duális képzőhely szakirányú oktatási célt szolgáló székhelye vagy telephelye van.

A duális képzőhelyek nyilvántartása tartalmazza

a) a duális képzőhely adatait, képviselőjének és a **szakirányú oktatásért felelős személynek a nevét,**

b) azokat **a szakmákat**, amelyekre a duális képzőhely a felkészítést nyújtja,

c) a gazdasági kamara adatait, képviselőjének és a nyilvántartásba-vételi eljárásba bevont **szakértő nevét**, és

d) a jogszabályban meghatározott, személyes adatnak nem minősülő adatokat.

A duális képzőhelyek nyilvántartása közhiteles hatósági nyilvántartásnak minősül és a nyilvántartásba-vételi eljárás ingyenes.

A nyilvántartás a fentieken túl tartalmazza:

a) a duális képzőhely megnevezését, szakirányú oktatási célt szolgáló székhelyének vagy telephelyének címét, adószámát, statisztikai számjelét, cégjegyzékszámát vagy nyilvántartási számát, valamint azt, hogy képzőközpontként működik-e,

b) azon szakmák megnevezését és azonosító számát, amelyekre a duális képzőhely a felkészítést nyújtja,

c) a nyilvántartásba vétel időpontját,

d) a duális képzőhely nyilvántartásba vételére területileg illetékes területi gazdasági kamara nevét és székhelyének címét,

e) a duális képzőhely által szakirányú oktatásra egy időben fogadható tanulók, illetve képzésben részt vevő személyek maximális létszámát szakmánkénti csoportosításban,

f) a nyilvántartás adataiban történt változással érintett adatokat, a változás időpontját és hatályát.

A nyilvántartás nyilvános, azt a duális képzőhely nyilvántartásba vételére területileg illetékes gazdasági kamara a saját honlapján közzéteszi. **A közzétett adatokat a duális képzőhely nyilvántartásba vételére területileg illetékes gazdasági kamara döntését követő nyolc napon belül frissíteni kell.**

A nyilvántartásba vétel iránti kérelmet a duális képzőhely nyilvántartásba vételére területileg illetékes gazdasági kamarának kell benyújtani. A duális képzőhely nyilvántartásba vételére területileg illetékes gazdasági kamara a nyilvántartásba vétel iránti kérelmet a szakmai szervezet vagy szakmai kamara véleményének kikérésével bírálja el, ha a szakma nem tartozik egyik gazdasági kamara hatáskörébe sem.

Duális képzőhely képzési programja

A **szakirányú oktatás elemi építőköve a tanulási eredmény alapú képzési program**. Vázlatos tartalmát rögzítik a jogszabályok, de az oktatás belső logikája is azt követeli meg, hogy a duális képző célirányos, tervező, szervező, szabályozó és értékelő eljárásainak szilárd alapon kell nyugodnia.

Éppen ezért a duális képzőhelynek rendelkeznie kell **a szakirányú oktatásra vonatkozó képzési programmal,** amely szakmánként, az adott szakma KKK-jához és PTT-jéhez igazodóan tartalmazza:

- a duális képzőhely által oktatott **tananyagelemeket** és ehhez kapcsolódóan az **elméleti ismereteket**,
- a megtanítandó és elsajátítandó **témaköröket**, az ehhez szükséges **foglalkozások** megnevezését, számát,
- a felügyelet mellett és az önállóan végezhető **gyakorlati feladatokat**,
- a **kompetencia- és készségfejlesztés** feladatait, továbbá
- a képzésben részt vevő személy tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő **ellenőrzési és értékelési módját**, diagnosztikus, formatív (fejlesztő) és szummatív formáit.



A képzési program

A KKK és PTT alapján elkészített **képzési program** a szakirányú oktatás központi eleme. Olyan szakmai szabályozó dokumentum, amely az adott szakmához kötődő szakirányú oktatás tartalmára, szervezésére és megvalósítására vonatkozó valamennyi releváns információt tartalmazza. A szakmai cselekvőképesség és a munkavégző képesség kialakítására irányuló, minőségbiztosítási céllal készülő képzési program az oktatás egész folyamatát rendszerbe foglaló, **koherens tantervi dokumentum**. Ebből következően:

- részletesen kifejti a képzés cél- és követelményrendszerét;
- pontosan meghatározza a tanulási területeket, a képzési tartalmakat, a tananyag jellegét, biztosításának módját és egységeit;
- kitér az alkalmazott módszerekre és szervezési formákra, a tárgyi és személyi feltételekre, a forrásanyagokra; valamint
- választ ad az ellenőrzés-értékelés lehetőségeire, módjaira, a minőségbiztosítás technikáira.

A minőségi szinten kiépített képzési program tükrözi, hogy a szakirányú oktatást a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy egész személyiségére kiható, a tanítás-tanulás kölcsönhatásában megvalósuló tervszerű és aktív folyamatként kell értelmezni, mely két funkciót hivatott betölteni:

- releváns, minőségileg értékes, alkalmazható, a sikeres munkavégzéshez nélkülözhetetlen tartalmak átadása a tanuló, illetve a képzésben részt vevő számára annak érdekében, hogy elsajátítsa a szakma magas szintű gyakorlásához szükséges kompetenciákat, illetve magatartás és tevékenységrepertoárt (**előkészítő/értékközvetítő funkció**),
- az alkalmazkodás érdekében formálni, fejleszteni a tanuló, illetve a képzésben részt vevő autonóm tanulási és motivációs kompetenciáit, a tanulással kapcsolatos pozitív viszonyulásait, és előmozdítani az érintett résztvevők konstruktív életvezetésének, együttműködő partneri magatartásának és társadalmi aktivitásának javítását (**személyiségformáló funkció**).

A képzési programmal szembeni követelmények

A duális képzőnek olyan koherens képzési programot kell létrehoznia, amelyben az egyes tartalmi és módszertani egységek között összefüggés, illetve logikai kapcsolat áll fenn, amelyben világosan kirajzolódik az egységes képzési cél, a KKK-ban és a PTT-ben megfogalmazott kimenti követelmények megvalósítása. A képzési program alkotója tehát nincs magára hagyva, mert a „kályhától”, a KKK-ban és a PTT-ben rögzített kompetenciafejlesztési elvárásoktól kell elindulnia.

A kimeneti követelményekre fókuszáló képzési program kidolgozása és a szakképző intézménnyel való egyeztetése során elsősorban arra kell törekedni, hogy tartalmilag jól kidolgozott és megvalósítható dokumentumot hozzunk létre.

A célirányos és a TEA-módszer elvárásait szem előtt tartó koherens képzési programban komplex kérdésegyüttest kell szisztematikusan kifejteni a következők szerint:

kit	célcsoport
honnan	input, kiinduló előismeretek, bemeneti követelmények
hogyan	a cél felé vezető út, egy-egy tanulási terület teljes tanítási-tanulási folyamata; tervezett képzési idő; módszerek; racionális oktatásszervezési keretek; teljesítményellenőrzés; értékelés; minőségbiztosítás
mivel	személyi és tárgyi feltételek
hová	output, kimeneti követelmények, kompetenciák

A képzési programban a tanulási területeket úgy kell kialakítani, hogy **maximális mértékben lefedjék:**

- a KKK-ban a szakirányú oktatás *„készségek, képességek + ismeretek + elvárt viselkedésmódok, attitűdök + önállóság és felelősség mértéke”* kontextusában megfogalmazott **szakmai követelmények egy vagy több csoportját** (a táblázatos formában megfogalmazott szakmai kimeneti követelmények egy vagy több sorát), illetve
- PTT-ben ajánlott, a tanulási terület/tantárgy oktatása során fejlesztendő **kompetenciákat**.

A képzési program általános felépítése

A szakértők között egyetértés van abban, hogy a TEA-módszer elveit és gyakorlatát figyelembe vevő **koherens képzési program minden esetben magában foglalja – összhangban a KKK-val és PTT-vel – az alábbi releváns elemeket:**

I. ÖSSZEFOGLALÓ ADATOK

1. A szakma alapadatai

Az ágazat megnevezése

A szakma megnevezése

A szakma azonosító száma

A szakma szakmairányai

A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje

A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje

Ágazati alapoktatás megnevezése

Kapcsolódó részszakmák megnevezése

Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama

A szakirányú oktatásra egy időben fogadható tanulók, illetve képzésben részt vevő személyek maximális létszáma

A képzés célja, amely akkor megfelelő, ha pontos, konkrétan kijelöli a képzés elvégzésével megszerezhető kompetenciatöbbletet, informatív és motiváló, valamint a képzési célból levezethető az oktatás minden egyes tartalmi eleme. A képzés célját átfogó, tevékenység alapú cselekvő szintű kompetencialeírással, tanulási eredmény alapon fogalmazzuk meg a képzésben résztvevő szempontjából.

A képzés célcsoportja (iskolai/szakmai végzettség)

2. A szakirányú oktatás szakmai kimeneti követelményei

A képzési célból levezetett szakmai kimeneti követelményeket – a képzésben résztvevő szempontjából – a TEA-módszernek megfelelően, cselekvésorientáltan kell megfogalmazni és rendszerezni az alábbi négy jellemző segítségével:

Készségek, képességek

Ismeretek

Elvárt viselkedésmódok, attitűdök

Önállóság és felelősség mértéke

3. A szakirányú oktatásba történő belépés feltételei

4. A szakirányú oktatás megszervezéséhez szükséges személyi feltételek (funkció, végzettség, szakképzettség/szakképesítés, szakirányú szakmai gyakorlat, egyéb)

Tanműhely-vezető

Szakirányú oktatásért felelős személy

Oktató(k)

Műszaki, fizikai dolgozó(k)

5. A szakirányú oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek

Helyiségek (tanterem, tanműhely, tanterem, adminisztrációs iroda, irattár stb.)

Eszközök és berendezések

A projektfeladatok teljesítéséhez szükséges anyagok és felszerelések

Egyéb speciális feltételek

6. A szakirányú oktatás tervezett időtartama

TEA/projekt alapú oktatásszervezés esetén

Projekt alapú foglalkozások (óra)

Elméleti foglalkozások (óra)

A foglalkozások összes óraszáma

Tantárgyalapú oktatásszervezés esetén

Gyakorlati helyszínen lebonyolított foglalkozások (óra)

Tantermi/elméleti foglalkozások (óra)

A foglalkozások összes óraszáma

7. Tanulási területek felsorolása

A KKK-ban megfogalmazott kimeneti követelmények alapján a PTT a szakirányú oktatást tanulási területekre tagolja, amelyek az oktatás fő szerkezeti elemeit alkotják.

A képzési programban fel kell sorolni a tanulási területeket és áttekintést kell adni azok főbb paramétereiről.

TEA/projekt alapú oktatásszervezés esetén

A tanulási terület belső azonosítója és megnevezése

Projekt alapú foglalkozások (óra)

Elméleti foglalkozások (óra)

A tanulási terület foglalkozásainak összes óraszáma

Tantárgyalapú oktatásszervezés esetén

A tanulási terület belső azonosítója és megnevezése

Gyakorlati helyszínen lebonyolított foglalkozások (óra)

Tantermi/elméleti foglalkozások (óra)

A tanulási terület foglalkozásainak összes óraszáma

II. A TANULÁSI TERÜLETEK RÉSZLETES SZAKMAI TARTALMA

A PTT elkészítése során arra törekedtek, hogy az egyes tanulási területek **maximális mértékben lefedjék** a KKK-ban a szakirányú oktatás *„készségek, képességek + ismeretek + elvárt viselkedésmódok, attitűdök + önállóság és felelősség mértéke”* kontextusában megfogalmazott **tanulási eredmények egy csoportját, de legalább egyet** (a táblázatos formában megfogalmazott tanulási eredmények néhány sorát, de legalább egyet).

Figyelem! **Egy konkrét tanulási eredmény** (a tanulási eredmények egy sora) jellemzően **csak egy tanulási területhez tartozhat**.

A képzési programban sorra kell venni az egyes tanulási területeket (1-től n-ig) és **be kell mutatni** – a KKK, illetve a PTT alapján – **a tanulási terület keretében elérni kívánt kompetenciákat** (az adott tanulási területhez rendelt tanulási

eredményeket [a táblázat sorait]), **a tananyag- és tematikai egységek óraszámait, az oktatási módszereket, munkaformákat, az értékelést, a személyi és tárgyi feltételeket**.

1. A tanulási területhez tartozó tanulási eredmények (szakmai kimeneti követelmények) felsorolása

TEA-s.sz:	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
1.					
…					
n.					

Javaslat! Az egyes tanulási terület keretében fejlesztendő kompetenciák sorait (a kimeneti követelményeket) célszerű számozással ellátni, mert így egyszerűen meghivatkozható annál a tananyag-, illetve tematikai egységnél, amely döntő mértékben előmozdítja a kompetencia kialakítását és/vagy fejlesztését.

2. A tanulási terület tartalmi elemei

A kimeneti követelmények/tanulási eredmények és a PTT alapján **a tanulási területet tananyag- és tematikai egységekre kell bontani** és ezeken belül definiálni kell a tanulási eredményekhez vezető utat **valamennyi (1-től n-ig) tanulási terület vonatkozásában.**

A tanulási terület foglalkozásainak óraszáma évfolyamok és tananyag-, illetve tematikai egységek szerinti bontásban

A tananyag-, illetve a tematikai egységek megvalósítása során alkalmazott módszerek és munkaformák

Értékelés (erre a következőkben külön is kitérünk)

Személyi feltételek

Tárgyi feltételek

A tanulási eredmények értékelése

A duális képzőnek olyan képzési programot kell létrehoznia, amely – többek között – tartalmazza a képzésben részt vevő személy teljesítményértékelő rendszerének leírását; tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módját, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formáit.

Az értékelést a TEA-filozófiából fakadóan kell elvégezni, törekedve arra, hogy az értékelés – lehetőleg – terjes terjedelemben fedje le a KKK-ban és PTT-ben megfogalmazott kimeneti elvárásokat.

Ezért indokolt a KP-t (összhangban a PTT-k felépítésével) – a hagyományos tantárgyi rendszer helyett – tanulási területek szerinti bontásban elkészíteni, amely jól illeszkedhet a projekt alapú képzés megszervezéséhez.

Az értékelés során arról kell meggyőződni, hogy a képzésben részt vevő személy elérte-e a kitűzött célokat, azaz a meghatározott és elvárt tanulási eredményeket.

A mérés/értékelés kapcsán azt kell mérlegelni, eldönteni és írásban rögzíteni, hogy:

- milyen tanulási eredményeket,
- milyen szinten, milyen körülmények között,
- milyen módszer- és eszközhasználattal és
- mennyi idő alatt kell a képzésben részt vevő személynek teljesíteni.

Az értékelés célja és funkciója

Az értékelés elsődleges céljának a képzésben részt vevő személy támogatását kell tekinteni. Azt kell elősegítenie, hogy a szakma műveléséhez szükséges kompetenciák kialakuljanak, illetve fejlődjenek, gazdagodjanak.

A tanulási-tanítási folyamat során több alkalommal kerülhet sor értékelésre:

- a tanulási-tanítási folyamat (egyes szakaszainak) **kezdetén** alkalmazható **a helyzetfeltáró ún. diagnosztikus értékelés**, amely az előzetes tudás/tapasztalat és tanulási alkalmasság megállapítására szolgál. Eredményeként olyan információk állhatnak rendelkezésünkre, amelyek meghatározzák a tartalom, a módszerek, az eszközök, a szervezési módok és formák helyes megválasztását;
- a tanulás-tanítás folyamatában kaphat helyet **a fejlesztést szolgáló ún. formatív értékelés**, amely a tanulási hibák, nehézségek és problémák feltárására, valamint a képzésben részt vevő személy segítésre és motiválásra irányul;
- a tanulási-tanítási folyamat végén kerülhet sor **a minősítő, összegző és lezáró ún. szummatív értékelésre**, amely a tanulás során megszerzett tanulási eredmények, azaz a tanuló teljesítményének viszonyítása a követelményekhez. A szummatív értékelés gyakori formája a vizsga, mely igazolhatja a végzettséget, a megfelelő képzettséget.

Az értékelés viszonyításának alapja

Az értékelés során arról is dönteni kell, hogy mi adja a viszonyítási értékeket, vagyis mi a minősítés alapja.

A teljesítményértékelés során legalább négy viszonyítási alapot lehet figyelembe venni:

Kritériumorientált értékelés	ennek során a teljesítményt az előre meghatározott követelményekhez/tanulási eredményekhez viszonyítjuk (ez tekinthető kompatibilisnek a **TEA-módszerrel).**
Normaorientált értékelés	ez esetben a képzésben részt vevő személy teljesítményét mások teljesítményével vetjük össze (sorrendet állítunk).
Szembesítő/individumra orientált értékelés	ez esetben a pillanatnyi teljesítményt a korábbi teljesítményhez viszonyítjuk.
Kliensorientált értékelés	ennek során a képzésben érdekeltek (iskola,

munkaadó stb.) elvárásai adják a kritériumokat.

A képző akkor jár el helyesen, ha a minősítés alapját a KKK-ban és a PTT-ben lefektetett kimeneti követelmények képezik és nem más, a képzésben érdekeltek (pl. a duális képző) elvárásai szolgáltatják a viszonyítás alapját.

Az értékelés módszere és az érdemjegy megállapítása

A sok szubjektív hibalehetőséget hordozó **szóbeli értékelés** (felelet, értékelő beszélgetés, magyarázat, kiselőadás stb.) mellet jóval pontosabb és objektívebb értékelést tesznek lehetővé – a TEA-módszerrel is szinergikus és klasszikusnak számító – **írásbeli** (teszt, feladatlap, dolgozat stb.) és **gyakorlati** (vizsgaremek, produktum/alkotás stb.) módszerek.

A TEA-módszertan előtérbe kerülésével különösen az értékelési módszertanok körében az **interaktív** formáció jelenthet újdonságot, amely során számítógép által véletlenszerűen generált feladatsort kell megoldani.

Projektfeladat

A projektfeladat – a KKK-ban és a PKK-ban megfogalmazott képzési és kimeneti követelményekre tekintettel – a képzésben résztvevő gyakorlati felkészültségének átfogó felmérésére szolgál. **Projektfeladatként** például **gyakorlati munka** vagy **portfólió** elkészítése határozható meg.

Portfólió alatt a **tanulási eredmények és dokumentumok rendszerezett gyűjteményét kell érteni**, amelyek:

- a tanulási folyamat során keletkeznek,
- megvilágítják, láthatóvá teszik valakinek egy adott területen szerzett tudását, jártasságát, hozzáállását,
- dokumentálja a tudás és kompetenciák (tanulási eredmények) fejlődését,
- segíti a tanuló számára is saját teljesítményének, fejlődésének megítélését, továbbá
- lehetővé teszi a tanulási folyamat, a szakmai és személyes kompetenciák fejlődésének és a tanulásitanítási folyamat eredményességének átfogó értékelését.

A **tanulók teljesítményét reprezentáló minősítés** – általában – a **hagyományos ötfokozatú skálán végezhető el** [jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2) és elégtelen (1).

A TEA-módszerre épülő képzés azonban kiváló lehetőséget nyújt arra is, hogy elszakadjunk a klasszikus minősítéstől és/vagy alkalmazzunk más megoldásokat is, például a projektmunkához jól illeszthető és a portfólióban könnyen tárolható szöveges értékelést is.

Mennyiségi módszerek (becslés/osztályozás, mérés/pontozás és skálához való viszonyítás) mellett nagyon kedvelt a **megítéléses** módszer, amikor az értékelés tárgyáról gyűjtött adatokat két csoportba sorolják (elfogadható/megfelelő vagy elfogadhatatlan/nem megfelelő) és az arányuk alapján minősítünk.

A **minőségi módszerek** között szerepel a teljes és pontos – elsősorban írásos/szöveges – visszajelentés a tanuló tudásszintjéről.

Általános törekvés van arra, hogy az **értékelés** általában **ne egy, hanem több módszer együttes felhasználásával történjék**. Bármelyik módszert is alkalmazzuk, szem előtt kell tartanunk értékeléssel szemben támasztott hármas követelményt:

objektivitás	az értékelés a teljesítményre és nem a személyiségre irányuljon,
megbízhatóság	a megismételt értékelés is azonos eredményt adjon és
érvényesség	azt mérjük, amit a KKK és PTT kimeneti követelményeiben megfogalmaztak.

Az érdemjegy megállapítása során célszerű – elsősorban – az alábbi lehetőségek közül választani:

- egy-egy osztályzat tanulási területenként vagy
- egy-egy osztályzat tantárgyanként/tematikai egységenként.

Projekt alapú oktatás

A szakképzés új, TEA-alapú rendszere – eltávolodva a tudományok rendszeréből és nem a gyakorlati életből táplálkozó tantárgy alapú oktatástól – **erőteljesen preferálja a projekt alapú oktatást,** amely során a tanulók, illetve a képzés résztvevői közösen, együttműködve, jellemzően valamilyen gyakorlati természetű, a tanulási területhez kapcsolódó problémára fókuszálva egy közös produktum, termék létrehozása érdekében dolgoznak. (Természetesen a szakképző intézmény továbbra is választhatja tantárgyalapú oktatásszervezési gyakorlatot.)

Ha a szakirányú oktatás megvalósítói a TEA-alapú oktatásszervezés mellett döntenek, akkor a projekt alapú foglalkozások is beépíthetők lesznek a képzési programba. Ennek keretében – az **önállóan vagy felügyelet mellett** végezhető – projektfeladatok kijelölésén túlmenően arról is rendelkezni kell, hogy milyen idősávban valósítjuk meg a projektet:

- **napi projekt keretében**, amikor a projektfeladatok elvégzésre kijelölünk egy idősávot és a fennmaradó időben tantárgyak/témakörök szerinti szakirányú oktatás folyik (pl. a mechatronikai szakmára felkészítő oktatás erre kiválóan alkalmas lehet);
- **projektnapok** kijelölésére is sort keríthetünk, amikor a képzés résztvevői kizárólag a projektfeladaton dolgoznak (ilyen lehet a szakács vagy cukrász szakma), továbbá
- **projekthetek** meghatározása, amikor egy nagyon összetett, egybefüggő időszakot igénylő projektfeladaton dolgoznak a résztvevők. A fennmaradó hetekben tantárgyak/témakörök szerinti szakirányú oktatás folyik (pl. mezőgazdasági és erdészeti szakmák esetén),

A **képzési programban olyan projektek is helyet kaphatnak, amelyek köznevelési ismeretekhez kapcsolódnak**. Ezekben az eseteben a releváns óraszámokat a köznevelési tárgyakra vonatkozó oktatási óraszám elvárásoknál is be kell azonosítani és figyelembe kell venni.

A szakirányú oktatás képzési programja (sablon)

(Projekt alapú oktatás esetén)

A szakmai elvárásokat és a jogszabályi normákat alapul véve bemutatjuk – a projekt alapú – képzési program sablonját, amelyben néhány helyen példák is szolgálják a helyes értelmezést és az egyértelmű alkalmazást. Természetesen a helyi sajátosságoknak megfelelően a sablon tartalma – igények szerint – bővíthető, illetve szűkíthető.

(**Kötelezően** használandó forrásmunkák a szakma KKK-ja és PTT-je!)

I. ÖSSZEFOGLALÓ ADATOK

1. A szakma alapadatai (Forrás: KKK és/vagy PTT)

PÉLDA

1.	**Az ágazat megnevezése:**	*Specializált gép- és járműgyártás*
2.	**A szakma megnevezése:**	*Mechatronikai technikus*
3.	**A szakma azonosító száma:**	*5 0714 19 12*
4.	**A szakma szakmairányai:**	–
5.	**A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje:**	5
6.	**A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje:**	5
7.	**Ágazati alapoktatás megnevezése:**	*Műszaki ágazati alapoktatás*
8.	**Kapcsolódó részszakmák megnevezése:**	–
9.	**Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama:**	*Szakképző iskolai oktatásban: -,* *Technikumi oktatásban: 225 óra,* *Érettségire épülő oktatásban: 160 óra*
10.	**A szakirányú oktatásra egy időben fogadható tanulók, illetve képzésben részt vevő személyek maximális létszáma:** (**Figyelem**! **A duális képzőhely** a szakképzési **munkaszerződés megkötését megelőzően** a tanulók, illetve a képzésben részt vevő személyek számára – jogszabályban foglalt rendelkezések megtartásával - **kiválasztási eljárást folytathat le.** Szakképzési munkaszerződés azzal a tanulóval, illetve a képzésben részt vevő személlyel köthető, aki a **szakmára előírt egészségügyi feltételeknek és pályaalkalmassági követelményeknek megfelel**.!)	*Pl. 12 fő*

11.	**A képzés célja:**	
12.	**A képzés célcsoportja** (iskolai/szakmai végzettség):	

2. A szakirányú oktatás szakmai kimeneti követelményei (Forrás: KKK)

PÉLDA:

Készségek, képességek	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
Mechatronikai berendezést épít.	*Ismeri a pneumatikus, hidraulikus, elektromechanikus, villamos elemeket és kapcsolási és összeépítési módjaikat*	*A mechatronikai berendezéseket a tőle elvárható legnagyobb gondossággal szereli össze, szem előtt tartva az összes baleset- és munkavédelmi előírást.*	*A mechatronikai berendezéseket önállóan, a műszaki dokumentáció előírásait követve építi meg.*
Mechatronikai berendezést üzembe helyez, tesztel.	*Ismeri a zavartalan üzemvitelt biztosító vezérlő, - szabályzó, - mérő és állapotfelügyeleti szerelési egységek szerepét és beállítási módjait.*	*A mechatronikai berendezéseket a tőle elvárható legnagyobb gondossággal helyezi üzembe, szem előtt tartva az összes baleset- és munkavédelmi előírást.*	*A mechatronikai berendezéseket önállóan, a műszaki dokumentáció előírásait követve helyezi üzembe.*
PLC programot átmásol, cserél, beüzemel.	*Ismeri a PLC programok kezelésének, írásának, tesztelésének, beüzemelésének módszereit.*	*A PLC programot precízen és hibamentesen telepíti, a PLC programozó mérnök utasításai alapján.*	*A PLC programozó mérnök szakmai felügyelete mellett végzi munkáját-*
…			
n.			

3. A szakirányú oktatásba történő belépés feltételei (Forrás: KKK)

1.		
2.		
…		
n.		

4, A szakirányú oktatás megszervezéséhez szükséges személyi feltételek

Funkció		**Végzettség**	**Szakképzettség (szakképesítés)**	**Szakirányú szakmai gyakorlat**	**Egyéb** (pl. kamarai gyakorlati oktatói vizsga)
1.	**Tanműhely-vezető**				
2.	**Szakirányú oktatásért felelős személy**				
3.	**Oktató(k)**				
4.	**Műszaki, fizikai dolgozó(k)**				

5. A szakirányú oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek

1.	**Helyiségek (tanterem, tanműhely, tanterem, adminisztrációs iroda, irattár stb.):**	
2.	**Eszközök és berendezések** (Forrás: KKK):	
3.	**A projektfeladatok teljesítéséhez szükséges anyagok és felszerelések:**	
4.	**Egyéb speciális feltételek:**	

6. A szakirányú oktatás tervezett időtartama (Forrás: PTT)

1.	**Projekt alapú foglalkozások (óra):**	*Pl. 1503*	*Pl. 70%*
2.	**Elméleti foglalkozások (óra):**	*Pl. 650*	*Pl. 30%*
3.	**A foglalkozások összes óraszáma:**	***Pl. 2153***	**100%**

7. Tanulási területek (Forrás: PTT)

	A tanulási terület belső azonosítója és megnevezése	**Projekt alapú foglalkozások (óra)**	**Elméleti foglalkozások (óra)**	**A tanulási terület foglalkozásainak összes óraszáma**
1.	*Pl. 5 0714-0001 Ipari folyamatok*	*451*	*300*	*751*
2.				
…				
n.				
A tanulási területek összes óraszáma:		***1503***	***650***	***2153***

II. A TANULÁSI TERÜLETEK RÉSZLETES SZAKMAI TARTALMA

ELSŐ TANULÁSI TERÜLET

1. A tanulási területhez tartozó tanulási eredmények (szakmai kimeneti követelmények) felsorolása (Forrás: KKK és PTT)

TEA-s.sz.	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
1.	*Például: Egyszerű számításokat végez a pneumatika és a hidraulika területén.*	*Például: Ismeri a pneumatika és a hidraulika fizikai alapmennyiségeit, összefüggéseit, törvényeit.*	*Például: Kritikusan szemléli az internetről letöltött kapcsolásokat.*	*Például: A számításokat teljesen önállóan hajtja végre*	*Például: Digitális tartalmak keresése, böngészése, szűrése, felhasználása és rendszerezése*
…					
n.					

2. A tanulási terület tartalmi elemei

A tanulási terület belső azonosító száma és megnevezése:		*PÉLDA: 5 0714-0001 Ipari folyamatok*					
A tanulási terület foglalkozásainak óraszáma évfolyamok és tananyag-, illetve tematikai egységek szerinti bontásban (Forrás: PTT)							
		A (szakirányú) oktatás évfolyama					**A szakirányú oktatás összes óraszáma**
		9.	**10.**	**11.**	**12.**	**13.**	
Tanulási terület megnevezése	**Tananyag-egység, illetve a tematikai egységek megnevezése**	**Az évfolyam összes óraszáma**					
		Pl. 252	***324***	***450***	***414***	***713***	***2153***

Pl. Ipari folyamatok	***Pneumatika, hidraulika***	***0***	***0***	***0***	***72***	***155***	***227***
	Pneumatika	*0*	*0*	*0*	*54*	*93*	*147*
	Hidraulika	*0*	*0*	*0*	*18*	*62*	*80*
	Karbantartás	***0***	***0***	***0***	***0***	***62***	***62***
	Hajtástechnikai elemek szerelése és karbantartása	*0*	*0*	*0*	*0*	*31*	*31*
	Karbantartási ismeretek	*0*	*0*	*0*	*0*	*31*	*31*
	…						
	n.						
	Tanulási terület összóraszáma:	***0***	***0***	***0***	***162***	***589***	***751***

A tananyag-, illetve a tematikai egységek megvalósítása során alkalmazott módszerek és munkaformák

Projekt alapú foglalkozások tartalma, óraszáma és ajánlott szervezési módja (napi projekt, projektnapok, illetve projekthetek): **Figyelem**! A projekteket úgy kell meghatározni, hogy az elméleti foglalkozásokkal együtt lefedjék a tanulási területek összes óraszámát!	Projektfeladat 1. *(pl. gyakorlati munka)* TEA-s.sz:	Tartalmi ismertetés	(óra)	*Pl. napi projektsáv*	*Pl. Felügyelet mellett végezhető*
	Projektfeladat 2. *(dolgozat)* TEA-s.sz:	Tartalmi ismertetés	(óra)	*Pl. projekthét*	*Pl. Önállóan végezhető*
	…				
	Projektfeladat n. *(portfólió)* TEA-s.sz:	Tartalmi ismertetés	(óra)	*Pl. projektnap*	*Pl. Önállóan végezhető*
Projektfeladatokhoz kapcsolódó elméleti foglalkozások:	*Például:* • *Pneumatika, hidraulika* (TEA-s.sz:)			*(óra)*	
	• *Karbantartás* (TEA-s.sz:)			*(óra)*	

	• *Irányítástechnikai alapok* (TEA-s.sz:)	*(óra)*
	• *Informatika az iparban* (TEA-s.sz:)	*(óra)*
	• *Az automatizált gyártás gépei* (TEA-s.sz:)	*(óra)*
	• *Folyamatirányítás* (TEA-s.sz:)	*(óra)*

Értékelés		
Az előzetes tudás, tapasztalat és tanulási alkalmasság megállapítása (diagnosztikus értékelés):	*A módszer és munkaforma rövid bemutatása (amennyiben szükséges)* *Például: tudásszintmérő feladatlap/teszt (az elérhető pontok feltüntetésével)*	
Az oktatás során alkalmazott teljesítményértékelés (formatív értékelés):	*A módszer és munkaforma rövid bemutatása* *Például: PLC elemeinek összeszerelése és beüzemelése dokumentáció alapján*	
Minősítő, összegző és lezáró teljesítményértékelés (szummatív értékelés):	**Írásbeli/ interaktív**	*Például: Teszt, jegyzőkönyv, rajzos feladat, számításos feladat stb.*
	Projekt-feladat	*Például: prezentáció, portfólió, gyakorlathoz kapcsolódóan szóbeli kikérdezés, gyakorlati munkavégzés stb.*
Az érdemjegy megállapításának módja (tanulási területenként egy osztályzat vagy a tanulási területhez kapcsolódó tantárgyanként egy-egy osztályzat):	*Például: egy osztályzat tanulási területenként*	
Személyi feltételek		
Projekt alapú foglalkozásokhoz szükséges szakemberek száma, végzettsége, szakképzettsége (szakképesítése) és szakirányú szakmai gyakorlata:		
Az elméleti foglalkozásokhoz szükséges szakemberek száma, végzettsége, szakképzettsége (szakképesítése) és szakirányú szakmai gyakorlata:		

Tárgyi feltételek	
Helyiségek:	
Eszközök és berendezések:	
Anyagok és felszerelések:	
Egyéb speciális feltételek:	

…

N. TANULÁSI TERÜLET

Figyelem! A tantárgyalapú oktatásszervezés képzési programját a *4. Melléklet* mutatja be!

Ajánlás: A két típusú (a *projekt alapú* és a *tantárgyalapú)* oktatásszervezési megoldás egy képzési programom belül együttesen is használható!

A duális képzésre igénybe nem vehető napok és időszakok

A duális képzőhelynél szakirányú oktatásra nem kerülhet sor:

a) a **közismereti oktatási napokon**, ha a közismereti oktatás foglalkozásainak száma az adott napon a négy foglalkozást meghaladja,

b) a szakképző intézmény által szervezett olyan **rendezvény napján**, amelyen minden tanuló, illetve képzésben részt vevő személy részvétele kötelező,

c) a tanuló, illetve a képzésben részt vevő **személy vizsgája napjain** és a tanulmányokat befejező **szakmai vizsgája napjain**, továbbá

d) minden olyan esetben, amikor a munkajogi szabályok szerint a munkavállaló mentesül a munkavégzési kötelezettség alól.

A duális képzőhely a heti pihenőnapokon és a munkaszüneti napokon, valamint az őszi, a téli és a tavaszi szünet időtartama alatt a tanulót, illetve a képzésben részt vevő személyt szakirányú oktatásra csak a rendeltetése folytán e napon is működő szakirányú oktatási helyen és a szakképző intézmény hozzájárulásával veheti igénybe, vagy abban az esetben, ha a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy mulasztását pótolja. Az igénybe vett idő helyett – a mulasztás pótlásának esetét kivéve, lehetőleg a következő szakirányú oktatási napon – ugyanolyan mértékben kell szabadidőt biztosítani.

A duális képzésben résztvevő személyek száma

A duális képzőhely - a jogszabályokban meghatározott kivételektől eltekintve – **tizenkettőnél több** tanulóval és képzésben részt vevő személlyel a szakképzési munkaszerződés megkötésének évét **megelőző év átlagos statisztikai állományi létszáma legfeljebb húsz százalékáig** köthet szakképzési munkaszerződést.

Az **ágazati képzőközpont[2] és a tudásközpont** tekintetében a megköthető szakképzési munkaszerződések számát az ágazati képzőközpontban és a tudásközpontban részt vevő jogi személyek által külön-külön megköthető szakképzési munkaszerződések számának összeszámításával kell meghatározni.

A szakképzési munkaszerződéssel rendelkező tanulókat, illetve képzésben részt vevő személyeket az átlagos állományi létszámba nem lehet beleszámítani.

Saját dolgozó részvétele a duális képzésben

Ha a képzésben részt vevő személy – a nem nappali rendszerű szakmai oktatásban vagy szakmai képzésben párhuzamosan fennálló –, **foglalkoztatásra irányuló jogviszonya mellett** vesz részt, és ezen jogviszonyában az őt foglalkoztató tevékenysége kapcsolódik az adott szakma ágazatához, a szakirányú oktatás az őt foglalkoztatónál az által elkészített **képzési program alapján is teljesíthető,** tekintet nélkül arra, hogy a foglalkoztató duális képzőhelynek minősül.

[2] A témával bővebben a Képzőközpontok c. fejezet foglalkozik

Ebben az esetben a képzésben részt vevő személy munkaszerződését – a szakképzési munkaszerződésnek megfelelő tartalommal – úgy kell módosítani, hogy abban – az eredeti munkaköri feladatok ellátása mellett vagy helyett – szerepeltetni kell a szakképzési munkaszerződés tartalmi elemeit.

Ha a képzésben részt vevő személy az eredeti munkaköri feladatait is ellátja, a munkaszerződésben meg kell határozni a munkaköri feladatokra és a szakképzésben való részvételre fordítható munkaidő arányát, és ehhez igazodóan a képzésben részt vevő személyt megillető munkabér mértékét. A felek ebben az esetben úgy is rendelkezhetnek, hogy a képzésben részt vevő személyt szerződéses munkaideje teljes időtartamára továbbra is az eredeti munkabére illeti meg.

Együttműködés a kamarával

A képzési program elkészítése és a nélkülözhetetlen iskolai kapcsolat kialakítása során a legfontosabb tudnivaló, hogy a **duális képző nincs magára hagyva ebben a folyamatban**, mivel az elmúlt 10 éves periódusban az MKIK koordinációjában **minőségi tanácsadói kapcsolat** alakult ki a gazdálkodó szervezetek és a területi gazdasági kamarák között. Az új szakképzési rendszerben a kamarai tanácsadók alapvető feladata a duális képzőhelyek szakmai támogatása, nyilvántartása és ellenőrzése, az online nyilvántartás (www.isziir.hu) működtetése; a szakképzési munkaszerződések megkötésének elősegítése, a szakmai záróvizsgák felügyelete, a szakmai tanulmányi versenyek szervezése, pályaválasztási rendezvények szervezése stb. Emellett továbbra is támogatják – összhangban a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII törvény követelményeivel – a tanulószerződések és együttműködési megállapodások megkötésének folyamatát, illetve nyomon követik a gyakorlati képzést.

A gazdálkodó szervezetek és a területi gazdasági kamarák közötti **partneri kapcsolatban kiemelt fontosságú szakmai erőforrást képvisel a területi gazdasági kamarák mintegy 150 fős duális képzési tanácsadói hálózata**, amely az elmúlt évek során – még a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII törvény alapján folyó – „tanulószerződéses" időszakban alakult ki. Erre a tapasztalt csapatra a szakképzés új rendszerének bevezetése során is lehet támaszkodni.

Éppen ezért a duális képzők számára a legfőbb javaslat úgy szól, hogy a kétoldalú iskolai kapcsolatok (duális képző és iskola) helyett törekedjenek az együttműködés hármasának a kialakítására (duális képző, iskola és kamara), mert ennek keretében lehet hasznosítani a tanácsadói hálózatban felhalmozódott gazdag tapasztalatokat.

A **duális tanácsadók** valamennyi területi gazdasági kamaránál könnyen elérhetőek, név szerint **megtalálhatók az illetékes kamara honlapján**. Feladatuk, hogy felkeressék és egy asztalhoz ültessék a duális képzésben érdekelt partnereket, legyen szó akár szakképző intézményekről, szakképzési centrumokról vagy a hatóságok képviselőiről.

A duális képzők jól teszik, ha figyelemmel kísérik a kamarai – online vagy jelenléti formában szervezett – rendezvényeket, mert az események fókuszában minden régióban az új duális szakképzési modell bevezetésével kapcsolatos fórumok állnak.

A kamara – mint ahogy eddig is tette – duális képzőhelyek keresésével és nyilvántartásával, kiadványokkal, szerződésmintákkal, eljárások leírásával, útmutatókkal, a szakképzési munkaszerződésekhez kapcsolódó dokumentumokkal (lásd pl. foglalkoztatási napló) eddig is és **a jövőben is támogatni kívánja az iskolákat és duális képzőket.** Az egyik legkomolyabb változást az jelenti, hogy az eddigi tanulószerződéses világot a szakképzési munkaszerződés rendszere váltja fel a 2020/21-es tanévtől (változnak majd hozzá kapcsolódó adó- és járulékszabályok is).

Fontos, hogy **a duális képző legyen proaktív** és **alakítson ki közvetlen és napi kontaktust a régió duális tanácsadójával**. (Minden duális képzőnek legyen személyes kamarai tanácsadója!) A duális képzőknek, gazdálkodó szervezeteknek mindig van lehetőségük személyesen átbeszélni a tanácsadókkal a duális képzéssel kapcsolatos kérdéseiket, problémáikat, illetve egyéb észrevételeiket. Személyes tanácsadás az év bármely időszakában kérhető.

Figyelem! A gazdálkodó szervezetek és az érintett iskolák együttműködése (pl. a képzési program készítése) során javasolt a kamarai tanácsadókat is bevonni a munkálatokba/megbeszélésekbe, illetve a kamara által kidolgozott és ajánlott mintadokumentumokat (pl. a képzési program sablonját) használni.

Együttműködés az iskolákkal

A gazdálkodó szervezeteknek nem csak a kamarákkal, hanem a szakképző intézménnyel is szoros együttműködést kell kialakítaniuk.

Ennek során az elsődleges teendő, hogy **a duális képző ismerje meg és alaposan dolgozza fel az érintett szakma KKK-ját és PTT-jét**. Ebben a két dokumentumban foglalt tartalmi elemek alapján lehet – a szakképző intézménnyel és az érintett területi kamarával való egyeztetés során – a gazdálkodó szervezet szerepvállalását kialakítani a szakirányú oktatásban. (Ennek során figyelemmel kell lenni arra, hogy az Szkt. megszüntette a szakképző intézmény és a képzőhely között létrejött együttműködési megállapodás rendszerét, pontosabban 2021. január 1-jétől a finanszírozás már nem vonatkozik erre a képzési szerződéstípusra, amelyre egyebek mellett akkor kerülhetett sor, ha a szakmai és vizsgakövetelményben a gyakorlati képzésre előírt képzési idő nem haladta meg a 40%-os limitet, vagy ha csak az összefüggő szakmai gyakorlatra kívánták kihelyezni a tanulót.)

A gazdálkodó szervezet duális képzésben való részvétele (beleértve a saját képzési program elkészítését is) csak a szakképző intézménnyel és a területi kamarával való együtt gondolkodás révén alakítható ki.

A gazdálkodó szervezetek szakirányú oktatásban való részvételére több, az oktatatás megosztásától függő, a helyi igényeket legjobban kiszolgáló – tiszta/vegyes – együttműködési forma hozható létre.

Valószínűsíthető, hogy egy ideig még tovább élnek az **ún. hagyományos együttműködési keret** is, amelyben az eddig megszokottak szerint a szakmai elmélet és gyakorlat helyszíne elkülönül egymástól: az elméletet az iskola, a gyakorlatot a duális képzőhely biztosítja.

Szakirányú oktatás a szakképző intézményben

A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy a szakirányú oktatásban részt vehet teljes egészében a szakképző intézményben is, ez azonban a törvényi előírás értelmében csak akkor valósulhat meg (a szakképző intézményben a szakirányú oktatás csak akkor teljesíthető), ha a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy **duális képzőhelyen való részvétele a gazdasági kamara közreműködése mellett sem biztosítható.**

Az iskolának – a Ptk. szerint – van lehetősége megállapodást kötni a gazdálkodó szervezettel (de akár más iskolával is), melynek keretében az intézmény (saját költségvetése terhére) „bérbe vehet" külső, például gyakorlati oktatásra szolgáló kapacitásokat, amelyek „kihelyezett iskolai tanműhelyként" is funkcionálhatnak. Az oktatás feletti felelősség ilyen esetben 100%-an a bérbe vevő iskolát terheli, és neki kell a bérbe vett erőforrások költségeit is finanszíroznia. A képzés tartalmába (pl. a képzési programba) ilyen megállapodásos keretek között nincs érdemi beleszólási lehetősége a külső erőforrásokat nyújtó gazdálkodó szervezetnek, illetve más intézménynek, mivel az iskola teljeskörűen felel az oktatás minden tartalmi és formai eleméért! Az oktatásért viselt teljeskörű (100%-os) felelősségből fakadóan a külső együttműködő partnernek nem is kell ilyen esetekben képzési programot készítenie, mivel ez a kötelezettség is az iskolát terheli. (Természetesen a külső partnerek oktatást érintő véleményét, javaslatait ebben az esetben is célszerű figyelembe venni és észszerűen alkalmazni.)

Figyelem! Ezt a típusú megállapodást és kooperációt – az Szkt. alapján – nem nevezhetjük duális képzésnek és nem folyhat szakképzési munkaszerződés alapján, mivel **szakképzési munkaszerződés csak a szakirányú oktatás egészére kiterjedő határozott időtartamra köthető**.

Tanulási terület/tananyag egy része a gazdálkodó szervezetnél (pl. Kkv-nál)

A tanulási eredmények elsajátítását célzó tanítási-tanulási folyamat alapvetően két módon szervezhető meg:

- tantárgyalapú oktatásszervezéssel, illetve
- projekt alapú oktatással.

Mindkét oktatásszervezési megoldás lehetőséget biztosít olyan tananyag-, illetve témaegységek kijelölésére, amelyek megvalósításába – az iskola teljeskörű felelőssége mellett – külső partnerek is bevonhatók.

- **Tantárgyalapú oktatásszervezés:** Az **iskola – a PTT-ben foglaltakat is figyelembe véve – készíti el a szakirányú oktatás képzési programját.** A képzési program tervezete alapján kerülhet sor a külső partnerekkel (pl. kis- és középvállalkozásokkal) folytatott konzultációra, egyeztetésre, s racionális

együttműködési keret kialakítására. Megállapodhatnak arról, hogy mely tantárgy, illetve tematikai egység szakirányú oktatásába tudnak a partnerek – a KKK-ban rögzített személyi és tárgyi feltételek biztosítása mellett – bekapcsolódni, illetve a kihelyezett oktatáshoz az iskola milyen erőforrásokat tud nyújtani (pl. oktatókat biztosítani).

Az együttműködési keret kialakítása során támaszkodni lehet a PTT-re, amely tantárgyanként százalékos javaslatot tesz arra is, hogy a tananyag milyen hányadát szükséges gyakorlati helyszínen (műhely, labor stb.) oktatni.

A partnerekkel folytatott egyeztetés eredményeit célszerű írásba foglalni, ami alapot ad az iskola végleges képzési programjának elkészítéséhez is. [Pl. a *Mechatronikai technikus* szakma PTT-je szerint a *Pneumatika, hidraulika* tantárgy 227 órájának legalább 50%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.]

Figyelem! Az együttműködési kereteket **célszerű kamarai közreműködéssel kialakítani**, azaz a megbeszélésekbe ajánlatos bevonni a régió kamarai tanácsadóját is!

- **Projekt alapú oktatás:** Az iskolának lehetősége van arra, hogy – az új szakképzési rendszer törekvéseivel összhangban – a gyakorlati élethez közelebb álló projekt alapú oktatásszervezési gyakorlatot vezessen be. Ebben az esetben – a külső partnerekkel történő egyeztetés során – azon projektfeladatok meghatározását kell elsősorban elvégezni, amelyek lefedik a PTT-ben meghatározott tanulási eredményekhez tartozó tananyagegységek (tantárgyak és tematikai egységek) bizonyos körét, illetve a hozzájuk rendelt óraszámokat.

  Természetesen ki kell térni az egyes projektek szervezésének ütemezésére, idősávjára is, amelyek alapos átgondolást igényelnek. Ebben az esetben is az előzőekhez hasonlóan lehet pontot tenni az egyeztetési folyamat végére, azaz célszerű írásba foglalni az együttműködési keret részleteit, amely előkészítési szakaszt **– a vonatkozó KKK és PTT alapján – az iskola által készítendő képzési program véglegesítésével lehet majd lezárni.**

A tanulási területek teljes tananyaga a duális képzőnél

Az új szakképzési rendszer elsődleges törekvése, hogy a – a KKK-ban rögzített kimeneti követelményeket teljesíteni tudó – szakirányú oktatás 100%-ban gazdálkodó szervezetnél valósuljon meg, a szakképző intézményre kizárólag a közismereti képzés megszervezése háruljon.

Ilyen esetben a tanuló közvetlenül a gazdálkodó szervezettel köt szakképzési munkaszerződést, mivel – a jogszabályi előírások értelmében – duális képzőnél a szakirányú oktatás kizárólag szakképzési munkaszerződés alapján folyhat.

A szakirányú oktatást szervező duális képzőnek ebben az esetben **el kell készítenie az oktatásra vonatkozó képzési programját**.

Regisztrációs és tanulmányi rendszer

A szakképzés irányítói számára – a rendszer hatékony működése szempontjából – alapkérdésnek számít, hogy milyen gyorsan képesek reagálni a munkaerőpiaci

változásokra. Ennek feltétele, hogy az irányításhoz szükséges minden adat és információ egy helyen a szabályozó rendelkezésére álljon. Erre való tekintettel létrehozott egy olyan, a jogszabályoknak és adatvédelmi, adatkezelési elveknek megfelelő, szilárd jogszabályi háttérrel rendelkező informatikai rendszert, amely képes előrejelzési céllal olyan adatokat szolgáltatni, amelyek bázisán meghozhatók a piaci igényekre reflektáló, a szakképzési rendszert érintő szakmai, tartalmi és a kimeneti követelményeket érintő intézkedések.

Ennek érdekében **a jogszabályok kötelező érvényűen előírták, hogy a szakirányú oktatás érintett szervezeteinek** (szakképző intézményeknek és duális képzőknek, de a felnőttképzőknek is) a **képzési programjaikat fel kell tölti a regisztrációs és tanulmányi alaprendszerbe.**

(A rendszert más területen használó szakemberek egyértelműen állítják, hogy ez az egyszeri művelet néhány perc alatt elvégezhető.)

Mindezekhez hozzá kell tenni, hogy nem a képzési program az egyetlen tanulmányi dokumentum, amit a duális képzőhelynek fel kell töltenie a regisztrációs és tanulmányi rendszerbe. A jogalkotó azt is előírta, hogy a szakképzési munkaszerződéssel is hasonlóképpen kell eljárni. Viszontszolgáltatásként az várható el, hogy **a regisztrációs és tanulmányi rendszer üzemeltetője havonta** – anonim módon – **adatot szolgáltat a gazdasági kamarának** a regisztrációs és tanulmányi rendszerben rögzített munkaszerződésekről duális képzőhelyenkénti, szakmánkénti és létszám bontásban.

A foglalkozási napló vezetése

A regisztrációs és tanulmányi rendszer azonban nem csak adatgyűjtésre szolgál, hanem pl. nyomtatványokat (törzslapot, naplót, a tanulói jogviszony igazoló lapját stb.) is szolgáltat**. Segítségével** egyes nyomtatványok – a személyiségi, adatvédelmi és biztonságvédelmi követelmények megtartásával – elektronikus aláírás alkalmazásával **elektronikus iratként is elkészíthetők és elektronikusan tárolhatók**. De nyilvántartja, hogy az oktatók teljesítették-e továbbképzési kötelezettségüket. Az ösztöndíjra és a támogatásra való jogosultságot is a regisztrációs és tanulmányi rendszer alapján kell megállapítani.

A Szkr. viszont azt is előírja, hogy a szakirányú oktatást folytató duális képzőnek a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy szakirányú oktatásáról a regisztrációs és tanulmányi rendszerben **foglalkozási naplót kell vezetni**.

A foglalkozási napló tartalmazza:

a) a szakmai tevékenységeket, annak helyszínét, ha az eltér a duális képzőhely nyilvántartásba vett székhelyétől vagy telephelyétől, a szakmai tevékenységre fordított időt,

b) a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy értékelését és

c) a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy részvételét és mulasztását a szakirányú oktatás során.

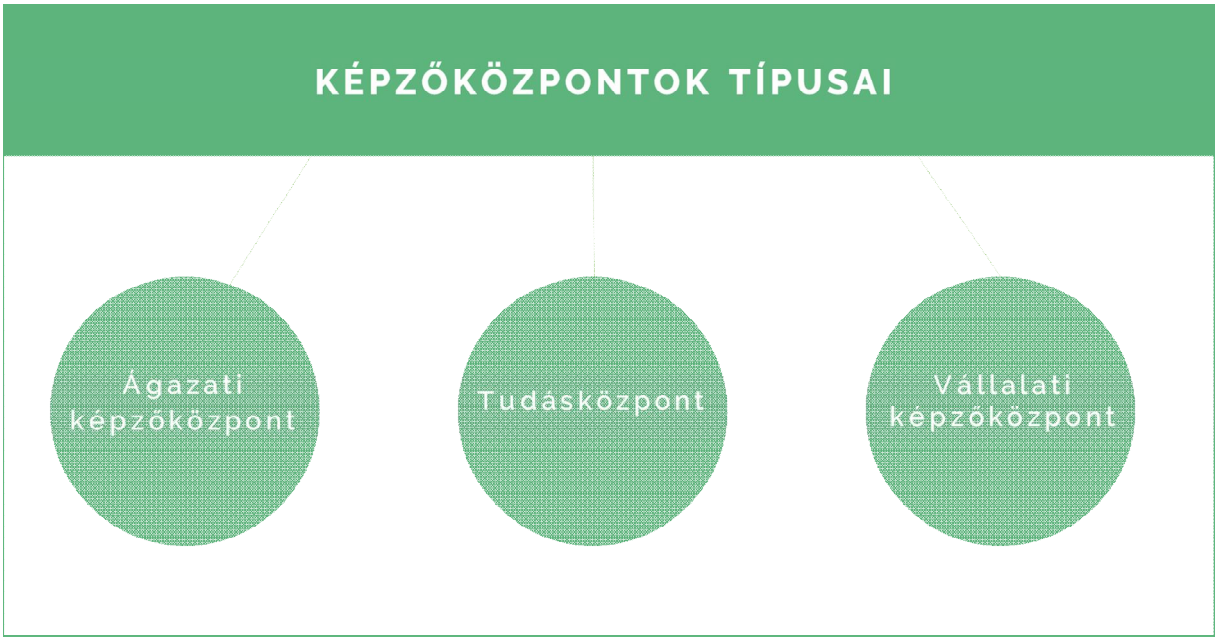
Ha a tanulónak, illetve a képzésben részt vevő személynek a szorgalmi időszakban teljesítendő szakirányú oktatásról **való igazolt és igazolatlan mulasztása egy tanévben meghaladja az adott tanévre vonatkozó összes szakirányú oktatási idő húsz százalékát**, a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy tanulmányait csak az évfolyam megismétlésével folytathatja.

Képzőközpontok

A gyakorlati szakemberek jól látják, hogy a szakképző intézmények és a gazdálkodó szervezetek között kialakult direkt partnerség csak részben képes a duális képzés kapcsán megfogalmazott elvárásokat kielégíteni, mivel sok esetben nem képes biztosítani a képzési kimeneti követelményeknek megfelelő felkészítést, továbbá a tanulók nem tudnak megismerkedni a legkorszerűbb technikákkal és technológiákkal. Bár – az MKIK kezdeményezésével – jelentős innovatív lépések történtek a duális szakképzési rendszer kialakítására, az érintett szervezeteknek (szakképzési centrumoknak, a kis- és középvállalatoknak, illetve a nagyobb szervezeknek és felsőoktatási intézményeknek) eddig még nem sikerül olyan érdekközösséget, együttműködési rendszert és közösen működtetett szakképzési műhelyek és bázisok hálózatát létrehozni, amelyek szakirányú oktatási szolgáltatásaikkal pótolni tudnák a közvetlen duális partnerségből óhatatlanul fakadó hiányosságokat.

Éppen ezért az Szkt. létrehozza a képzőközponti minőséget, amely azt a célt szolgálja, hogy a képzéseket olyan környezetben lehessen végezni, amelyek a legkorszerűbb eszközökkel felszereltek. A képzőközpontoknak három típusa lehet:

- az ágazati képzőközpont,
- a tudásközpont és
- a vállalati képzőközpont.



A szakképzés számára egyik legígéretesebb formáció – a szakképzési centrumok meglévő tanműhelyeire, infrastruktúrájára és eszközeire alapozott – **ágazati képzőközpont,** amely – korszerű szervező és technológiai központként – képes lehet a szakirányú oktatás szervezésére és megvalósítására, integrált szolgáltatás nyújtására, a duális képzéssel kapcsolatos adminisztrációs feladatok ellátására is.

A duális képzőhelyi követelményeknek való együttes megfelelés érdekében történő együttműködés céljából:

a) legalább négy mikro- vagy kisvállalkozás által,

b) legalább kettő középvállalkozás vagy a kis- és a középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény (Kkvtv.) hatálya alá nem tartozó gazdálkodó szervezet által vagy

c) a gazdálkodó szervezet és a **szakképzési centrum legfeljebb hatvanszázalékos tulajdoni hányadával** együttesen létrehozott nonprofit gazdasági társaság **ágazati képzőközpontként működhet**.

Az ágazati képzőközpontok létrehozására irányuló erőfeszítésektől (pl. pályázatoktól) az is elvárható, hogy a létrehozásukon túlmenően **okos megoldások szülessenek a központok fenntarthatóságára, azaz pénzügyi finanszírozására is.** Megfelelő szervezeti keretek között és biztos pénzügyi talapzaton álló ágazati képzőközpontok hálózata képes lehet olyan integrált szakirányú oktatási szolgáltatások kialakítására, amelyek a szakképző intézmények (centrumok) számára elérhetők és szolgáltatásként megvásárolhatók. Ennek az innovatív megoldásnak valójában a duális rendszerben tanuló diákok lehetnének a nyertesei, mivel hozzájuthatnának azokhoz a tudástartalmakhoz, amelyeket teljes egészükben egyetlen képzőhelyen való edukáció során sem képesek megszerezni, de szükség van rájuk az Ipar 4.0 folyamatainak térhódítása következtében.

Tudásközpont: a szakirányú oktatás és a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény szerinti duális képzés egy képzőközpontban történő megvalósítása céljából a felsőoktatási intézmény és a szakképzési centrum együttesen legalább ötvenegy százalékos tulajdoni hányadával létrehozott nonprofit gazdasági társaság tudásközpontként működhet.

Vállalati képzőközpont: önállóan vagy más gazdálkodó szerv megbízása alapján szakirányú oktatás folytatása céljából a saját tanműhellyel rendelkező, a Kkvtv. szerinti mikro-, kis- és középvállalkozásnál nagyobb gazdálkodó szervezet, ha utolsó éves nettó árbevételének legalább kilencven százaléka vállalkozási tevékenységből származik, saját szervezetén belül vállalati képzőközpontot működtethet.

Minőségbiztostás

Alapvető elvárás, hogy szakirányú oktatás szereplői a hatékonyság, a szakszerűség, a magas szintű minőség és az egyenlő eséllyel történő hozzáférés követelményére figyelemmel végezzék oktatási munkájukat. Ezért azzal kell számolni, hogy mind a szakképző intézménynek, mind a duális képzőnek van (illetve lesz) működő minőségirányítási rendszere.

A jogszabályok előírják, hogy a szakképző intézményeknek minőségirányítási rendszer alapján kell végeznie a tevékenységét. Ezt a rendszert – amelyet a hatóság rendszeresen ellenőrizhet is – 2022. augusztus 31-éig kell kialakítaniuk, amelyet – Szkr-ben meghatározott – minőségirányítási keretrendszeren belül kell működtetni és ötévente külső értékelésnek kell alávetni. A minőségirányítási rendszer külső értékelése keretében kell értékelni a szakmai tevékenységet és a szakképző intézmény alkalmazottjának munkáját. A külső értékelés eredményét a szakképző intézmény a honlapján nyilvánosságra hozza.

A **szakképző intézmény minőségirányítási rendszere**:

a) minőségpolitikából,

b) azonos szempontok alapján megvalósuló átfogó önértékelésből és

c) az ezekre épülő beavatkozó, fejlesztő tevékenységekből áll.

A minőségbiztosítás tekintetében **a duális partnerre is erős jogszabályi elvárások vonatkoznak,** mely szerint nyilvántartásuk feltétele, hogy:

a) a szakirányú oktatás folytatásának feltételei biztosítottak legyenek,

b) olyan oktatókat foglalkoztat, akik – a jogszabályban meghatározott – végzettséggel és szakképesítéssel vagy szakképzettséggel és gyakorlattal rendelkeznek,

c) amely a duális képzőhely által vállalt szakirányú oktatáshoz szükséges eszközzel és felszereléssel rendelkezik.

A duális képzőnek is **minőségirányítási rendszer alapján kell végeznie a tevékenységét**. (De legalábbis meg kell felelnie a gazdasági kamara által kidolgozott szempontrendszerben meghatározott minőségi követelményeknek!)

A minőségirányítási rendszerek összehangolása

Látható, hogy a szakirányú oktatás **mindkét kulcsszereplője** (iskola és vállalat) arra kötelezett, hogy **minőségirányítási rendszert hozzon létre és működtessen.** Duális képzőnek – a szinergia megteremtés érdekében – célszerű megismerni az iskola minőségirányítási rendszerét és annak legfőbb tartalmi elemeivel koherens saját minőségirányítási rendszert kialakítani és működtetni.

Az összhang megteremtése érdekében **a duális képzőnek különösen az alábbi területekre indokolt fókuszálni:**

- a minőségpolitikában fogalmazódjék meg a vezetés felelőssége és elköteleződése a magas szintű minőséget és esélyegyenlőséget biztosító szakirányú oktatás iránt;
- a szakirányú oktatás folyamatának kialakítás és megszervezése;

- a szakképzési munkaszerződések átvizsgálása;
- gondoskodás a szakirányú oktatáshoz szükséges személyi, tárgyi és pénzügyi erőforrásokról;
- az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés (higiénés munkakörnyezet, tisztálkodási lehetőség, védőeszközök, ruházat) feltételeinek a megteremtése, különös tekintettel arra, ha munkahelyi körülmények között folyik a szakirányú oktatás;
- a biztonságos munkavégzéshez szükséges tűz-, baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek rendelkezésre bocsátása;
- az oktatók alkalmazása, folyamatos továbbképzése és minősítése;
- az oktatók teljesítményével kapcsolatos visszacsatolás;
- a tanulók elégedettsége;
- a tanulók panaszainak kezelése és kivizsgálása.

A minőségirányítási rendszerek működtetése során érdemes meggondolni azonos önértékelési területek meghatározását (estleg társértékelést is alkalmazva), a minőségcélok között közös törekvések kitűzését, vezetői áttekintő értekezletek időszakos (félévi/évi) közös megtartását és a belső auditokban való kölcsönös részvételt.

A minőségbiztosításban való együttműködés a lehetőségek széles tárházát hordozza, amelyet a partnereknek érdemes átgondoltan és közösen kialakítani.

A duális képzés finanszírozása

Korábban már kitértünk arra, hogy a gazdálkodó szervezetek és a szakképző intézmények milyen együttműködési kereteket hozhatnak létre a szakirányú oktatásban. Ennek azért is van jelentősége, mert a képzés finanszírozása is változott, a különböző együttműködési keretek választása egyrészt az elérhető forrásfelhasználásra is hatással van, másrész a duális képzők sok esetben egyedi konstrukcióban (is) tudnak képezni, amihez érdemes pontosan ismerni a finanszírozási szabályokat.

A duális képzőhely által szervezett szakirányú oktatás költségei a duális képzőhelyet terhelik.

Kiadási oldalon a duális képző számára a legnagyobb költségtételt a szakképzési munkaszerződés alapján kifizetett munkabér jelenti, amelynek havi mértéke – a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy és a duális képzőhely megállapodása alapján – a tárgyév első hónapjának első napján érvényes kötelező legkisebb havi munkabér **legalább hatvan százaléka** (a minimálbér 2020. január 1-től 161.000 Ft.), de **legfeljebb** a tárgyév első hónapjának első napján érvényes **kötelező legkisebb havi munkabér összege**, amelynek megállapításánál figyelembe kell venni a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy szakmai felkészültségét, tanulmányi eredményeit és az ágazati készségtanács által az adott szakmára vonatkozó javaslatában meghatározott mértéket.

Ezen felül a **tanuló**, illetve a **képzésben részt vevő személy** tanulmányaik idején különféle **pénzbeli juttatásokat is kapnak**. Szakértői becslések szerint a munkabér és a hozzá kapcsolódó juttatások egy tanuló bekerülési költségének 50-60%-át tehetik ki. A fennmaradó 40-50%-ot a szakképzési feladatok ellátásához közvetlenül (pl. anyagköltségek, oktatói díjak) és közvetetten (pl. tanműhely fenntartása) kapcsolódó költségtételek alkotják.

Bevételi oldalon elsősorban a szakképzési hozzájárulás kötelezettségcsökkentő tételével kalkulálhatnak az érdekeltek, amely a szakirányú oktatás arányosított önköltsége alapján az egynapi mérték és – **a szakképző intézményben teljesített oktatási nap kivételével –** az adóév munkanapjai számának szorzataként határozható meg. (A bruttó kötelezettség csökkenthető még – a szakképzési munkaszerződésre tekintettel – a jogszabály alapján igénybe vett adókedvezmény húsz százalékának megfelelő összeggel, ha a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy sikeres szakmai vizsgát tett.)

A szakmajegyzékben szereplő szakmákra vonatkozó **támogatás mértékét úgy kell kiszámolni, hogy:**

- a központi költségvetésről szóló törvényben megadott önköltséget meg kell szorozni az Szkr. -ben szereplő súlyszorzókkal (szakmánkénti és évfolyami),
- az így kapott összegből kell meghatározni az egynapi mértéket, és
- ezt a számot kell megszorozni a munkanapok éves számának a szakképző intézményben éves szinten töltött napok számával csökkentett mennyiségével.

Fontos tehát, hogy az önköltség és a súlyszorzó szorzata még nem azonos a támogatással.

Az önköltség mértékét a központi költségvetésről szóló törvény, az önköltség szakmánként alkalmazandó súlyszorzóját az Szkr. határozza meg. (Lásd az *1. Mellékletet*)

- A következő esztendőben **(2021-ben) az Szkt. szerinti önköltség összege 1 200 000 forint/fő/év lesz.** Tekintettel az önköltség emelt összegére az új finanszírozási rendszerben megszűnnek a kiegészítő csökkentő tételek. (A *beruházási kiegészítő csökkentő tétel*, az *oktatói kiegészítő csökkentő tétel* és a *tanműhely-fenntartási kiegészítő csökkentő tétel* 2021-től már a tanulószerződés alapján sem lesznek érvényesíthetőek!)

Látható tehát, hogy a gazdálkodó szervezet – duális képzéssel összefüggő – bevételeit alapvetően az befolyásolja, hogy:

- mekkora a költségvetésben meghatározott önköltség mértéke,
- milyen szakmák szakirányú oktatását végzi,
- mekkora a szakmánként alkalmazandó súlyszorzó (ezen belül a szakmaszorzó, illetve az évfolyami szorzó, amelyek szorzata lesz a súlyszorzó),
- milyen hosszú a szakirányú oktatás képzési ideje (1., 2 vagy 3 év),
- hány tanulóval köt szakképzési munkaszerződést,
- hány napot tölt a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy a duális képzőnél,
- hányan tettek sikeres szakmai vizsgát.

A duális képző a fenti tételek közül a szakmák kiválasztását, a tanulói létszámot, illetve a szakirányú oktatásból a nála töltött napok számát tudja elsősorban döntési kompetenciája függvényében befolyásolni, s optimalizálni a kiadás-bevétel egyenlegét.

A duális képzőnek van még – nem elhanyagolható mértékű – döntési mozgástere a szakképzési munkaszerződés alapján járó munkabér megállapításánál is.

A duális képzőnél szakirányú oktatással eltöltött napok számát a képzési program alapján lehet meghatározni, amelynek összhangban kell lenni a foglalkozási napló adataival.

Forrásmunkák

SZAKKÉPZÉS 4.0 – A SZAKKÉPZÉS ÉS FELNŐTTKÉPZÉS MEGÚJÍTÁSÁNAK KÖZÉPTÁVÚ SZAKMAPOLITIKAI STRATÉGIÁJA, A SZAKKÉPZÉSI RENDSZER VÁLASZA A NEGYEDIK IPARI FORRADALOM KIHÍVÁSAIRA (https://www.nive.hu/Downloads/Hirek/DL.php?f=szakkepzes-4.0.pdf)

AZ OKTATÁS ÉS SZAKKÉPZÉS SZEREPE A VERSENYKÉPESSÉG NÖVELÉSÉBEN, MAGYAR KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA. 2019., Kézirat

Útmutató a szakmai program készítéséhez, Tanulási Eredmény Alapú oktatás szervezése a szakképzésben (https://api.ikk.hu/storage/uploads/files/utmutato_szakmai_program_keszitesehez pdf-1593797478843.pdf – Letöltve: 2020. augusztus 10-én)

Útmutató a szakképesítés megszerzésére irányuló szakmai képzéseket megalapozó programkövetelmény-javaslat fejlesztéshez (2020., Kézirat)

2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről

2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről

11/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a felnőttképzésről szóló törvény végrehajtásáról

12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról

KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEK *GÉPJÁRMŰMECHATRONIKAI TECHNIKUS* SZAKMA

KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEK *MECHATRONIKAI TECHNIKUS* SZAKMA

P R O G R A M T A N T E R V a 19. Specializált gép-és járműgyártás ágazathoz tartozó *5 0716 19 04 GÉPJÁRMŰ-MECHATRONIKAI TECHNIKUS* SZAKMÁHOZ

PROGRAMTANTERV a 19. SPECIALIZÁLT GÉP- ÉS JÁRMŰGYÁRTÁS ágazathoz tartozó *5 0714 19 12 Mechatronikai technikus* SZAKMÁHOZ

https://szakkepzes.ikk.hu/kkk-ptt

Dr. Henczi Lajos: Tudásmaraton, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2011.

1. Melléklet

A SZAKKÉPZÉS FINANSZÍROZÁSA

A munkáltatók többsége – néhány kivételtől eltekintve – szakképzési hozzájárulásra kötelezett, akik fizetési kötelezettségük mértékét csökkenthetik a szakirányú oktatásban, illetve a duális képzésben való részvételükhöz kapcsolódóan az Szkt-ban meghatározott formában és mértékben. A szakképzésihozzájárulás-fizetési kötelezettség ezt meghaladó részét az állami adóhatóság számára kell megfizetniük, illetve a szakképzésihozzájárulás-fizetési kötelezettséget meghaladó csökkentés összegét az állami adóhatóságtól tudják visszaigényelni. (A szakképzési hozzájárulás alapja megegyezik a szociális hozzájárulás alapjával, mértéke a szakképzési hozzájárulás alapjának 1,5 százaléka.)

Szkt. 107. § *[A szakképzési hozzájárulás mértéke]*

(2) A bruttó kötelezettség csökkenthető

a) a fenntartói megállapodással rendelkező **szakképző intézménnyel tanulói jogviszonyban álló tanulónként**, illetve felnőttképzési jogviszonyban álló képzésben részt vevő személyenként **a szakirányú oktatás arányosított önköltsége alapján az egynapi mérték** és - a szakképző intézményben teljesített oktatási nap kivételével - **az adóév munkanapjai számának szorzataként**,

b) hallgatónként az Nftv. szerinti duális képzés arányosított alapnormatívája alapján az egynapi mérték és az adóévben ténylegesen teljesített képzési napok számának szorzataként számított összegével. **Az önköltség és az alapnormatíva mértékét a központi költségvetésről szóló törvény, az önköltség szakmánként alkalmazandó és az alapnormatíva képzési területenként alkalmazandó súlyszorzóját a Kormány rendeletben határozza meg.**

A szakirányú oktatás arányosított önköltségének adott évfolyamra meghatározott összege a szakirányú oktatás központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott önköltségének a szakmánként alkalmazandó súlyszorzó szorzataként számított mértéke. **A szakmánként alkalmazandó súlyszorzót a szakmaszorzó és az évfolyami szorzó szorzataként kell meghatározni.**

Szakmaszorzó

1. a bányászat és kohászat ágazatba tartozó szakmák esetében 2,42,
2. az egészségügyi technika ágazatba tartozó szakmák esetében 2,85,
3. az egészségügy ágazatba tartozó szakmák esetében 2,20,
4. az elektronika és elektrotechnika ágazatba tartozó szakmák esetében
   a) 2,85, ha a szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szintje 5,
   b) 2,42, ha a szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szintje 4,
5. az élelmiszeripar ágazatba tartozó szakmák esetében 2,20,
6. az építőipar ágazatba tartozó szakmák esetében 2,42,
7. az épületgépészet ágazatba tartozó szakmák esetében 2,42,
8. a fa- és bútoripar ágazatba tartozó szakmák esetében 2,42,
9. a gazdálkodás és menedzsment ágazatba tartozó szakmák esetében 2,20,

10. a gépészet ágazatba tartozó szakmák esetében
    a) 2,85, ha a szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szintje 5,
    b) 2,42, ha a szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szintje 4,
11. a honvédelem ágazatba tartozó szakmák esetében 2,20,
12. az informatika és távközlés ágazatba tartozó szakmák esetében 2,20,
13. a kereskedelem ágazatba tartozó szakmák esetében 2,20,
14. a környezetvédelem és vízügy ágazatba tartozó szakmák esetében
    a) 2,85, ha a szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szintje 5,
    b) 2,42, ha a szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szintje 4,
15. a közlekedés és szállítmányozás ágazatba tartozó szakmák esetében 2,20,
16. a kreatív ágazatba tartozó szakmák esetében 2,42,
17. a mezőgazdaság és erdészet ágazatba tartozó szakmák esetében
    a) 2,85, ha a szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szintje 5,
    b) 2,42, ha a szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szintje 4,
18. a rendészet és közszolgálat ágazatba tartozó szakmák esetében 2,20,
19. a specializált gép- és járműgyártás ágazatba tartozó szakmák esetében 2,85,
20. a sport ágazatba tartozó szakmák esetében 2,20,
21. a szépészet ágazatba tartozó szakmák esetében 2,42,
22. a szociális ágazatba tartozó szakmák esetében 2,20,
23. a turizmus-vendéglátás ágazatba tartozó szakmák esetében 2,20,
24. a vegyipar ágazatba tartozó szakmák esetében
    a) 2,85, ha a szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szintje 5,
    b) 2,42, ha a szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szintje 4.

Évfolyami szorzó

Ha a szakirányú oktatás képzési ideje

a) legfeljebb 1 év, 1,00,

b) legfeljebb 2 év

    ba) az első évfolyamon 1,20,

    bb) a második évfolyamon 0,80,

c) legfeljebb 3 év

    ca) az első évfolyamon 1,20,

    cb) a második évfolyamon 1,00,

    cc) a harmadik évfolyamon 0,80.

A 2020. január 1-jét megelőzően érvényes Országos Képzési Jegyzékben meghatározott szakképesítések kifutó rendszerben alkalmazandó súlyszorzóját a 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet *4/A. melléklet* szerint kell figyelembe venni.

2. Melléklet

ÁGAZATI KÉSZSÉGTANÁCSOK

A 2020. január 1-jén hatályba lépett szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény, valamint a 12/20 (II.7) a szakképzési törvény végrehajtásáról szóló Kormányrendelet értelmében az alábbi ágazatokban működnek készségtanácsok:

1. Bányászat és kohászat
2. Egészségügyi technika
3. Elektronika és elektrotechnika
4. Élelmiszeripar
5. Építőipar
6. Épületgépészet
7. Fa-és bútoripar
8. Gazdálkodás és menedzsment
9. Gépészet
10. Informatika és távközlés
11. Kereskedelem
12. Környezetvédelem és vízügy
13. Közlekedés és szállítmányozás
14. Kreatív
15. Mezőgazdaság és erdészet
16. Specializált gép- és járműgyártás
17. Szépészet
18. Turizmus és vendéglátás
19. Vegyipar

3. Melléklet

A felnőttképzésben (szakmai képzésben) – kötelezően használt – képzési program felépítése [az Fktv. 12. § (1) alapján]

A képzési programnak tartalmaznia kell:

a) a képzés megnevezését,

b) a képzés során megszerezhető kompetenciát,

c) a képzésbe való bekapcsolódás és részvétel feltételeit, a képzés célját és célcsoportját,

d) a tervezett képzési időt,

e) a képzés tananyagegységeit, azok célját, tartalmát, a tananyagegységekhez óraszámot és a tananyagegység megvalósítása során alkalmazott képzési módszereket és munkaformákat, valamint a kontaktórától eltérő munkaforma alkalmazása esetén, ha az a képzés óraszámába beszámítható, a beszámítható óraszámot is,

f) - a zárt rendszerű elektronikus távoktatás kivételével - a maximális csoportlétszámot,

g) a képzésben részt vevő teljesítményét értékelő rendszernek leírását,

h) a képzésről, a képzés egyes tananyagegységeinek elvégzéséről szóló igazolás kiadásának feltételeit,

i) a képzési program végrehajtásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket, valamint a képzéshez kapcsolódó egyéb speciális feltételeket és ezek biztosításának módját.

A szakmai képzés képzési programjának tartalmaznia kell továbbá:

a) a megtanítandó és elsajátítandó témaköröket, az ehhez szükséges foglalkozások megnevezését, számát, valamint

b) a képzésben részt vevő személy tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módját, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formáit.

4. Melléklet

A szakirányú oktatás képzési programja

Tantárgyalapú oktatásszervezés esetén

(**Kötelezően** használandó forrásmunkák a szakma KKK-ja és PTT-je!)

I. ÖSSZEFOGLALÓ ADATOK

1. A szakma alapadatai (Forrás: KKK és/vagy PTT)

1.	**Az ágazat megnevezése:**	
2.	**A szakma megnevezése:**	
3.	**A szakma azonosító száma:**	
4.	**A szakma szakmairányai:**	
5.	**A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje:**	
6.	**A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje:**	
7.	**Ágazati alapoktatás megnevezése:**	
8.	**Kapcsolódó részszakmák megnevezése:**	
9.	**Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama:**	
10.	**A szakirányú oktatásra egy időben fogadható tanulók, illetve képzésben részt vevő személyek maximális létszáma:** (**Figyelem**! **A duális képzőhely** a szakképzési **munkaszerződés megkötését megelőzően** a tanulók, illetve a képzésben részt vevő személyek számára – jogszabályban foglalt rendelkezések megtartásával – **kiválasztási eljárást folytathat le.** Szakképzési munkaszerződés azzal a tanulóval, illetve a képzésben részt vevő személlyel köthető, aki a **szakmára előírt egészségügyi feltételeknek és pályaalkalmassági követelményeknek megfelel**.!)	
11.	**A képzés célja:**	
12.	**A képzés célcsoportja** (iskolai/szakmai végzettség)**:**	

2. A szakirányú oktatás szakmai kimeneti követelményei (Forrás: KKK)

Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke

3. A szakirányú oktatásba történő belépés feltételei (Forrás: KKK)

1.		
2.		
…		
n.		

4. A szakirányú oktatás megszervezéséhez szükséges személyi feltételek

Funkció		**Végzettség**	**Szakképzettség (szakképesítés)**	**Szakirányú szakmai gyakorlat**	**Egyéb** (pl. kamarai gyakorlati oktatói vizsga)
1.	**Tanműhely-vezető**				
2.	**Szakirányú oktatásért felelős személy**				
3.	**Oktató(k)**				
4.	**Műszaki, fizikai dolgozó(k)**				

5. A szakirányú oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek

1.	**Helyiségek (tanterem, tanműhely, tanterem, adminisztrációs iroda, irattár stb.):**	
2.	**Eszközök és berendezések** (Forrás: KKK):	
3.	**A tananyag-, illetve tematikai egységek (tantárgyak, témakörök) teljesítéséhez szükséges anyagok és felszerelések:**	
4.	**Egyéb speciális feltételek:**	

6. A szakirányú oktatás tervezett időtartama (Forrás: PTT)

1.	**Gyakorlati helyszínen lebonyolított foglalkozások (óra):**		*%*
2.	**Tantermi/elméleti foglalkozások (óra):**		*%*
3.	**A foglalkozások összes óraszáma:**		**100%**

7. Tanulási területek (Forrás: PTT)

	A tanulási terület belső azonosító száma és megnevezése	**Gyakorlati helyszínen lebonyolított foglalkozások (óra)**	**Tantermi/elméleti foglalkozások (óra)**	**A tanulási terület foglalkozásainak összes óraszáma**
1.				
2.				
…				
n.				
A tanulási területek összes óraszáma:				

II. A TANULÁSI TERÜLETEK RÉSZLETES SZAKMAI TARTALMA

ELSŐ TANULÁSI TERÜLET

1. A tanulási területhez tartozó tanulási eredmények (szakmai kimeneti követelmények) felsorolása (Forrás: KKK és PTT)

TEA-s.sz.	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
1.					
…					
n.					

2. A tanulási terület tartalmi elemei

A tanulási terület belső azonosító száma és megnevezése:							
A tanulási területhez tartozó tantárgyak és témakörök óraszáma (Forrás: PTT)							
		A (szakirányú) oktatás évfolyama					**Összes óraszáma**
		9.	**10.**	**11.**	**12.**	**13.**	
Tanulási terület megnevezése	**Tantárgyak és a témakörök megnevezése**	**Az évfolyam összes óraszáma**					
	Tanulási terület összóraszáma:						
A ….. megnevezésű tantárgy oktatása során alkalmazott módszerek és munkaformák							

Gyakorlati helyszínen lebonyolított foglalkozások óraszáma és ajánlott szervezési módja:	Gyakorlati feladat 1. TEA-s.sz:	Tartalmi ismertetés	(óra)	*Pl. Egyéni/páros/csoportos*
	Gyakorlati feladat 2. TEA-s.sz:	Tartalmi ismertetés	(óra)	*Pl. Egyéni/páros/csoportos*
	…			
	Gyakorlati feladat n. TEA-s.sz:	Tartalmi ismertetés	(óra)	*Pl. Egyéni/páros/csoportos*
Tantermi/elméleti foglalkozások témakörei:	Tantárgy témakörének megnevezése 1.: TEA-s.sz:			*(óra)*
	Tantárgy témakörének megnevezése 2.: TEA-s.sz:			*(óra)*
	…			*(óra)*
	Tantárgy témakörének megnevezése n.: TEA-s.sz:			*(óra)*

Értékelés		
Az előzetes tudás, tapasztalat és tanulási alkalmasság megállapítása (diagnosztikus értékelés):		
A tantárgy oktatása során alkalmazott teljesítményértékelés (formatív értékelés):		
Minősítő, összegző és lezáró teljesítményértékelés (szummatív értékelés):	**Írásbeli**	
	Gyakorlati feladat	

Az érdemjegy megállapításának módja (pl. tantárgyanként egy-egy osztályzat):	
A …… megnevezésű tantárgy oktatásához szükséges személyi feltételek	
Gyakorlati helyszínen lebonyolított foglalkozásokhoz szükséges szakemberek száma, végzettsége, szakképzettsége (szakképesítése) és szakirányú szakmai gyakorlata:	
A tantermi/elméleti foglalkozásokhoz szükséges szakemberek száma, végzettsége, szakképzettsége (szakképesítése) és szakirányú szakmai gyakorlata:	

A …… megnevezésű tantárgy oktatásához szükséges tárgyi feltételek		
	A gyakorlati helyszínen	**A tantermi/elméleti foglalkozás helyszínén**
Helyiségek:		
Eszközök és berendezések:		
Anyagok és felszerelések:		
Egyéb speciális feltételek:		

…

N. TANULÁSI TERÜLET